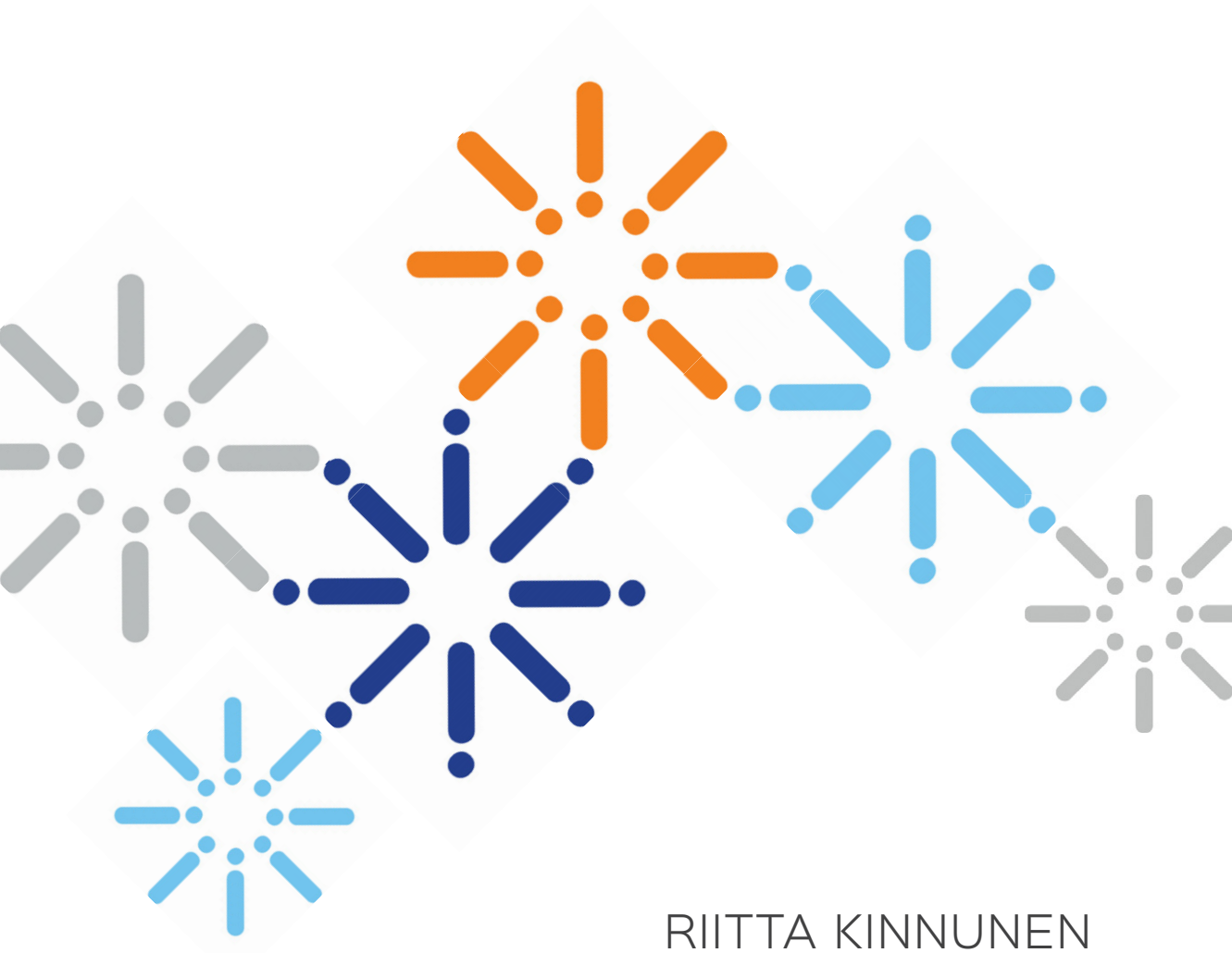

RIITTA KINNUNEN

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus

Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari

VALTAKUNNALLINEN TYÖPAJAYHDISTYS RY

RIITTA KINNUNEN

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus

Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari

VALTAKUNNALLINEN
TYÖPAJAYHDISTYS
oikeus tekemällä oppimiseen

© Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja tekijä

Kustantaja
Valtakunnallinen työpajayhdistys ry opetus- ja kulttuuriministeriön tuella

ISBN 978-952-68288-6-2 (rengaskirja)
ISBN 978-952-68288-7-9 (PDF)

Graafinen suunnittelu ja taitto
Terhi Ketolainen

Paino
Pieksänprint Oy
Pieksämäki 2016

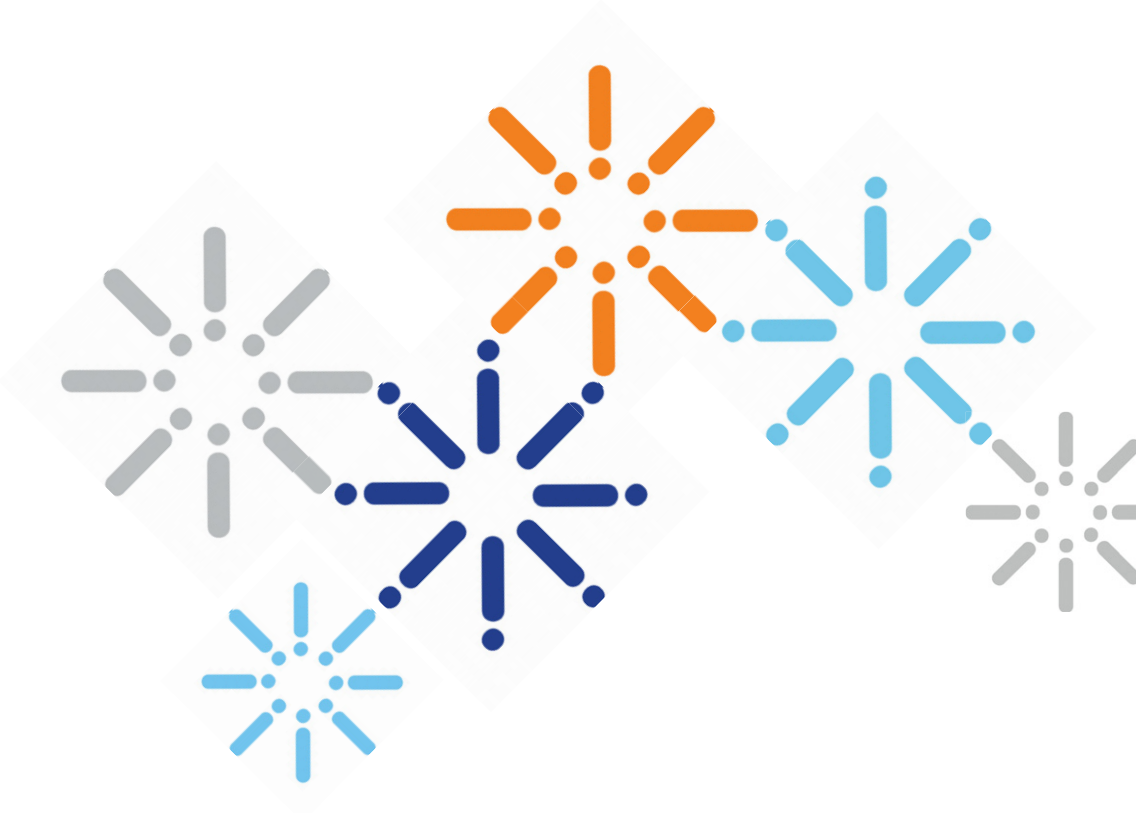

RIITTA KINNUNEN

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus

Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari

VALTAKUNNALLINEN TYÖPAJAYHDISTYS RY

SISÄLLYS

TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS ESILLE 6

1
SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN TYÖPAJATOIMINNASSA JA ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ 10

- Sosiaalisen vahvistamisen periaatteet 14
- Sosiaalisen vahvistamisen osa-alueet 19

2
SOVARI SOSIAALISEN VAHVISTUMISEN MITTARINA 22

- Sovarin sisältö 25
- Ohjeita Sovari-mittarin käyttöön 28
- Sovarin tuottaman tiedon hyödyntäminen 31
- Sosiaalinen vahvistuminen asiakkaiden kertomana 47
- Sovari vaikuttamistyön välineenä 51
- Sovarin hyödyntäminen valmennuskeskusteluissa 53

LÄHDELUETTELO 56

LIITTEET: Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyt 57

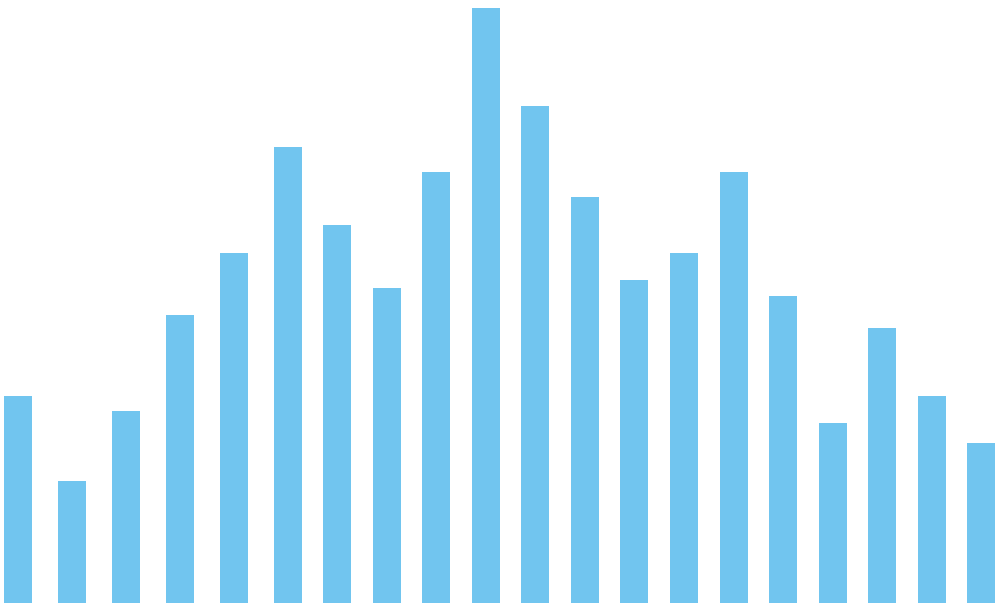

TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS ESILLE

"Olen saanut itsevarmuutta ja itsetuntemusta, rohkeutta toimia ryhmässä, onnistumisen kokemuksia, kannustusta ja ideoita elämässä eteenpäin."

Näin 24-vuotias valmentautuja summaa kokemuksiaan työpajatoiminnasta. Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tarkoitus on tukea asiakkaitaan kohti koulutusta ja työelämää. Keskeisenä tavoitteena on asiakkaiden sosiaalinen vahvistuminen. Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikutuksia asiakkaiden elämäpoluilla on tärkeää saada esille, jotta ymmärretään näiden palveluiden merkitys ja tarve palvelukentässä. Sovari-vaikuttavuusmittari tuottaa tietoa siitä, millaisia vaikutuksia työpajatoiminnalla ja etsivällä nuorisotyöllä on asiakkaisiin.

Sosiaalinen vahvistaminen on ihmisen keskeisten elämäntaitojen vahvistamista. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan sosiaalisen toimintakyvyn, arjen asioiden hallinnan ja elämänhallinnan parantamista.[1] Tavoitteena on parantaa yksilön kykyä toimia ja selviytyä sosiaalisissa tilanteissa, kehittää suhteita toisiin ihmisiin sekä rakentaa osallisuutta ja vuorovaikutusta lähipiirissä, yhteisöissä ja koko yhteiskunnassa. Sosiaalinen vahvistaminen edistää ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa oman elämänsä kulkuun.

Sosiaalinen vahvistaminen ehkäisee ihmisten syrjäytymistä ja lisää hyvinvointia. Sosiaalisen vahvistumisen tarpeet voivat liittyä työttömyyteen ja toimeentuloon, mielekkään tekemisen, itsensä toteuttamisen ja arvostuksen puutteisiin, yksinäisyyteen ja ulkopuolisuuteen yhteisöistä, arjen asioiden hallitsemattomuuteen sekä näköalattomuuteen ja toivottomuuden tun-

teeseen oman tulevaisuuden suhteen. Yksinäisyys kytkeytyy alisuoriutumiseen, kun taas yhteisöön kiinnittyminen vahvistaa suoriutumista.[2]

Työpajatoiminnalla vahvistetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten koulutus- ja työelämävalmiuksia sekä taitoja itsenäiseen elämään. Työpajalla nuorilla on mahdollisuus selvittää elämäntilannettaan ja rakentaa jatkopolkuja kohti koulutusta ja työelämää. **Etsivän nuorisotyön** tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa olevat nuoret ja auttaa heitä sellaisen tuen piiriin, joilla edistetään nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Etsivä pyrkii löytämään nuorelle sopivia vaihtoehtoisia polkuja palveluihin, koulutukseen ja työelämään[3].

Työpajatoiminnassa keskeistä on työn kautta tekemällä oppiminen yhteisöllisessä ympäristössä[4]. Työpajalla sosiaalinen vahvistaminen perustuu sopivan haastaviin ja mielekkäisiin tehtäviin ja toimintaan kunkin valmentautujan kykyjen ja taitojen mukaan. Valmentajien ja valmennusryhmän antaman myönteisen palautteen myötä valmentautuja saa arvostusta ja merkitystä toiminnalleen. Hyväksyvä yhteisö ja kannustava valmennus lisäävät motivaatiota työskennellä ja pyrkiä tavoitteisiin. Onnistumisen ja uuden oppimisen kokemukset vahvistavat itsetuntemusta, mikä auttaa asettamaan realistisia tavoitteita. Tavoitteissa eteneminen tuo hallittavuuden tunnetta valmentautujan arkeen ja elämään.

Etsivä nuorisotyö ohjaa ja tukee nuoria palveluiden, koulutuksen ja työelämän välimaastossa. Asiakkaiden onnistunut ohjaus edellyttää nuoren elämäntilanteen kokonaisvaltaista ymmärrystä, nuoren voimavarojen tunnistamista sekä palvelu- ja tuen tarpeiden jäsentämistä. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren kohtaamiseen ja kuuntelemiseen. Työntekijän välittävä ja arvostava asenne nuorta kohtaan tuottaa nuorelle kokemuksen siitä, että hän tulee nähdyksi ja hänen asiansa koetaan tärkeäksi. Tämä lisää nuoren rohkeutta tuoda esille tuen tarpeitaan ja kiinnostusta asioiden hoitamiseen.

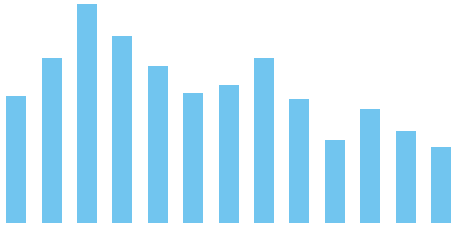

SOVARI-VAIKUTTAVUUSMITTARI TUOTTAA TIETOA JA TUNNUSLUKUJA TYÖPAJATOIMINNAN JA ETSIVÄN NUORISOTYÖN TOIMIVUUDESTA JA SOSIAALISESTI VAHVISTAVISTA VAIKUTUKSISTA.

Sovari-vaikuttavuusmittari tuottaa tietoa ja tunnuslukuja työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toimivuudesta ja sosiaalisesti vahvistavista vaikutuksista.

[1] Kuure 2014

[2] Lehtonen & Kallunki (2013), viitattu teoksessa Kuure (2014)

[3] Nuorisolaki 2006/72

[4] Huumonen (toim.) (2014)

Sovari koostaa asiakkaiden kokemuksia voimaantumisesta mitatussa muodossa, keskiarvoina ja prosenttilukuina, mutta se kokoaa myös valmentautujien omin sanoin kuvaamia kokemuksia palveluiden vaikutuksista. Mittari mahdollistaa sen, että työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä saadaan valtakunnallisesti yhdenmukaista ja vertailtavaa laadullista vaikuttavuustietoa ja tunnuslukuja.

Sovari tuottaa sekä valtakunnallista että organisaatiokohtaista tietoa. Tuotettua tietoa voidaan hyödyntää palveluiden kehittämisessä asiakkaiden näkökulmasta sekä vaikuttamistyössä yhteistyötahojen, palveluiden rahoittajien, päätöksentekijöiden ja tilaajien suuntaan. Sovari täydentää työpajojen ja etsivän nuorisotyön tilastollista vaikuttavuustietoa, jolla seurataan asiakkaiden sijoittumista koulutukseen, työelämään ja muihin palveluihin.

Sovari on Valtakunnallisen työpajayhdistyksen (TPY) kehittämä ja ylläpitämä mittari, joka on kehitetty tiiviissä yhteistyössä työpajojen ja etsivän nuorisotyön toimijoiden ja asiakkaiden kanssa. TPY on saanut vaikuttavuusmittarin kehittämistyöhön opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää hankerahoitusta vuosina 2012–2016.

Tässä opaskirjassa käsitellään Sovari-vaikuttavuusmittarin hyödyntämistä työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä.

1. Ensimmäisessä luvussa käsitellään Sovarin taustaa: asiakkaiden lähtökohtia työpajalle ja etsivään työhön ohjautuessaan ja sosiaalisen vahvistamisen periaatteita palveluiden toteutuksessa. Tässä yhteydessä tarkastellaan lähemmin sosiaalisen vahvistamisen osa-alueita sekä kasvatuksellista ja sosiaalitieteellistä taustaa.
2. Toisessa luvussa avataan Sovari-vaikuttavuusmittarin käyttöä työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä, mittarilla saatavia tunnuslukuja ja sanallista aineistoa sekä tiedon tulkitsemista ja hyödyntämistä.

Opaskirjan loppuun on koottu Sovari-nettikyselyiden sisältämät kysymykset. Opaskirjan tarkoituksena on toimia tukena Sovari-mittarin käytössä työpajoilla ja etsivässä nuorisotyössä.

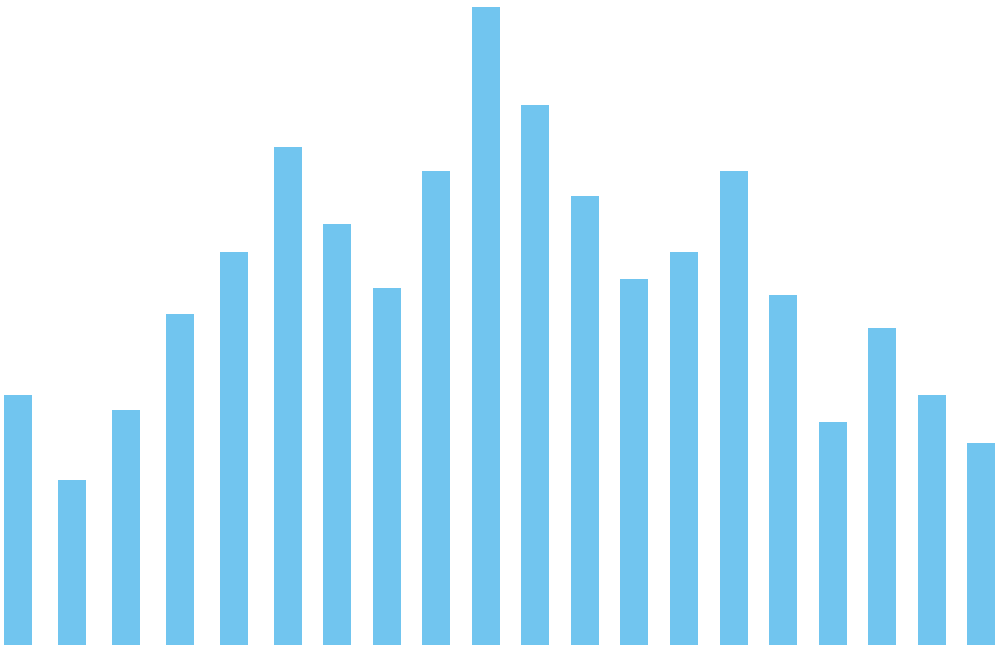

1

SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN TYÖPAJATOIMINNASSA JA ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ

Työpajalle ohjautuvien valmentautujien toimintakyky on vaihteleva. Työpajatoimintaa rakennetaan kunkin valmentautujan lähtökohtien ja tilanteen mukaan. Työpajatoiminta voi olla totuttautumista säännölliseen päivärytmiin ja ohjattuun toimintaan tai sisältää taitoa vaativia ja vastuullisia työtehtäviä. Etsivän nuorisotyön lähtökohtana on tavoittaa nuoria, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai tarvitsevat ohjausta saadakseen tarvitsemiaan palveluita. Etsivä ohjaa ja tukee nuorta, kun nuori itse sitä haluaa, hänen lähtökohtiensa ja tarpeidensa mukaan.[5]

Työpajatoiminnan matalimman kynnyksen valmennuspalvelussa, starttivalmennuksessa keskitytään valmentautujan toimintakyvyn parantamiseen ja siinä keskeisenä tavoitteena on sosiaalinen vahvistuminen. Työelämään valmennuksen tavoitteet kytkeytyvät vahvemmin opiskelu- ja työelämävalmiuksien tukemiseen, mutta myös sosiaalinen vahvistaminen voi olla siinä tärkeässä osassa (kuvio 1).

Valmentautujia ohjautuu työpajalle erityisesti TE-palveluiden, kuntien sosiaali- ja terveystoimen sekä koulutuspalveluiden kautta. Asiakkaista suurin osa sijoittuu työpajalle kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun, työskentelee työpajalla palkkatuetussa työsuhteessa tai suorittaa perus- tai ammattiopintojaan[6]. Muita työpajalla järjestettäviä palveluita ovat mm. mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus ja maahanmuuttajien kotoutumispalvelu. Sosiaalinen vahvistaminen kytkeytyy kaikkiin näihin palveluihin.

Starttivalmennuksen asiakkaista suurin osa on työpajalla kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella. Kuntouttava työtoiminta tähtää erityisesti valmentautujan elämänhallinnan, toimintakyvyn ja työelämävalmiuksien parantamiseen[7]. Työkokeilussa oleva asiakas voi saada työpajalta rohkaisua koulutukseen hakeutumisessa ja itselleen sopivien koulutusvaihtoehtojen tunnistamisessa. Perus- tai ammattiopintojaan suorittavalle nuorelle työpaja tarjoaa käytännönläheisiä opiskelumenetelmiä teoreettisen opiskelun rinnalle ja turvallisen oppimisympäristön, mitkä voivat helpottaa opintojen eteenpäin vientiä. Palkkatuettu työ työpajalla tarjoaa matalan kynnyksen palkkasuhteiseen työhön.

Suurin osa valmentautujista ei etene työpajalta suoraan koulutukseen tai työelämään, vaan heidän polkunsa kulkee erilaisten väliaskelmien kautta.

[5] OKM (2016)

[6] Bamming & Sundvall (2015)

[7] THL (2016)

Kuvio 1. Valmennuksen tasot työpajatoiminnassa. Valmennuksella vastataan valmentautujan tarpeisiin kunkin henkilökohtaisen tilanteen mukaisesti.

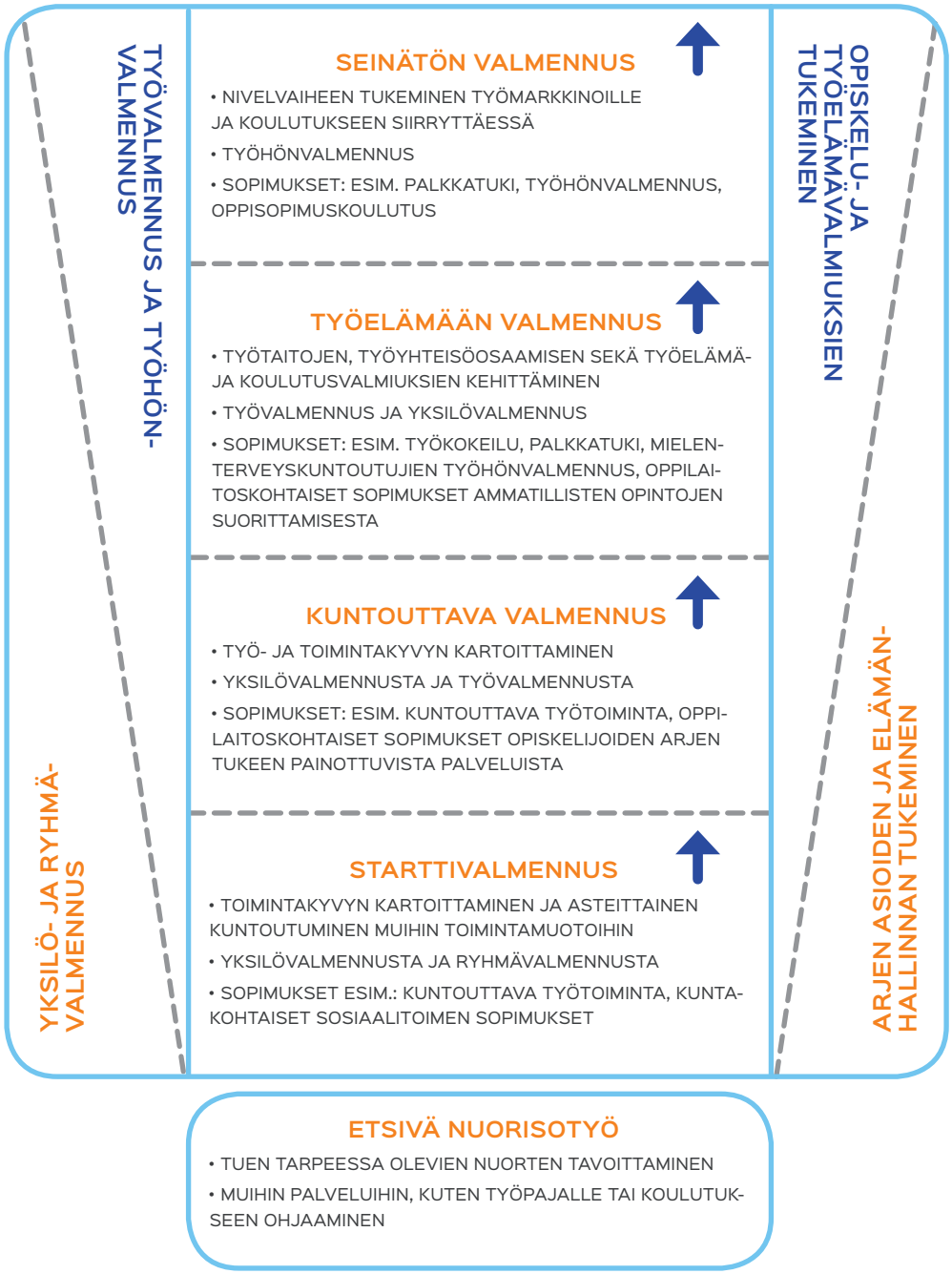

Työpajatoiminta tarjoaa väliportaita valmentautujien elämäntilanteen mukaan. Saatujen seurantatietojen mukaan työpajojen valmentautujista kolmannes jatkaa edelleen työpajalla palvelujakson päättymisen jälkeen. Asiakkaista 14 prosenttia siirtyy koulutukseen ja 7 prosenttia työelämään. Työttömäksi jäävien osuus valmentautujista on 14 prosenttia ja muihin palveluihin (esimerkiksi päihdekuntoutukseen) siirtyy 7 prosenttia.[8] Sijoittumista koskevat tilastot antavat tietoa työpajatoiminnan vaikutuksista. Lisäksi tarvitaan tietoa siitä, millaista tukea tulevaisuuteen valmentautujat ovat saaneet työpajajaksolta.

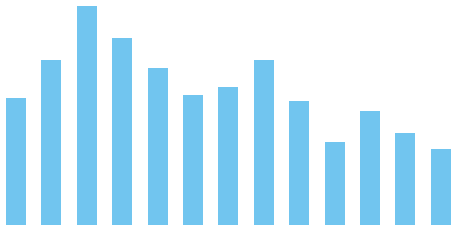

SIJOITTUMISTA KOSKEVAT TILASTOT ANTAVAT TIETOA TYÖPAJATOIMINNAN VAIKUTUKSISTA. LISÄKSI TARVITAAN TIETOA SIITÄ, MILLAISTA TUKEA TULEVAISUUTEEN VALMENTAUTUJAT OVAT SAANEET TYÖPAJAJAKSOLTA.

Etsivään nuorisotyöhön ohjautuu nuoria erityisesti oppilaitosten, sosiaali- ja terveystoimen, työllisyydenhoidon palveluiden, työpajojen ja nuorisotyön kautta. Neljännes etsivään nuorisotyöhön tulleista nuorista on ottanut palveluun yhteyttä oma-aloitteisesti tai tavoitettu läheistensä yhteydenoton kautta.[9]

Etsivään nuorisotyöhön ohjautuneista nuorista suurin osa on käynyt peruskoulun, mutta ei ole suorittanut toisen asteen tutkintoa. Etsivien asiakkaista 30 prosentilla on opinnot meneillään, puolet on työttömiä ja vain pieni osa on työssäkäyviä. Ammatillisen perustutkinnon on suorittanut 12 prosenttia etsivän työn nuorista, ja 4 prosenttia on käynyt lukion. Opintojen keskeytyminen on yleistä. Oppilaitokset toimivat aktiivisessa yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa: kolmannes etsivän nuorisotyön asiakkaista tavoitetaan ammatillisen tai muun oppilaitoksen kautta. Joka neljäs nuori on saanut etsivässä nuorisotyössä ensisijaisesti ohjausta opintojen järjestämiseen ja jatkamiseen. Joka kolmas nuori on aloittanut tai jatkanut opintojaan etsivän tuen myötä.

Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret ovat alkutaipaleellaan kohti työelämää. Etsivien nuorista vain 4 prosenttia saa toimeentulonsa ensisijaisesti palkkatyöstä. Noin 30 prosenttia etsivän nuorisotyön asiakkaista on ohjattu ensisijaisesti työllisyydenhoitoon liittyviin toimenpiteisiin, kuten työpajalle tai työkokeiluun, ilmoitettu työttömäksi työnhakijaksi tai autettu työnhaussa.

Oppilaitosten ja työllisyydenhoidon palveluiden lisäksi etsivät ohjaavat

[8] Bamming & Sundvall (2015)

[9] Tässä luvussa esiintyvät etsivän nuorisotyön tilastoluvut: Bamming (2015)

nuoria erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä vapaa-ajan palveluihin. Etsivät auttavat useita nuoria myös toimeentulonsa järjestämisessä, sillä monet heistä elävät vanhempiensa tuen varassa ja monilla toimeentulosta ei ole annettua tietoa. Joka neljäs asiakkaana oleva nuori saa etsivältä apua itsenäiseen asumiseen.

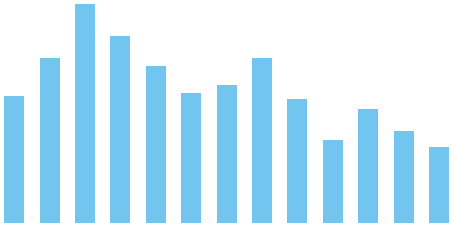

NUORTEN OHJAUTUMINEN ETSIVÄSTÄ NUORISOTYÖSTÄ OPISKELEMAAN JA PALVELUIDEN PIIRIIN EI ANNA KOKO KUVAA ETSIVÄN NUORISOTYÖN VAIKUTUKSISTA.

Nuorten ohjautuminen etsivästä nuorisotyöstä opiskelemaan ja palveluiden piiriin ei anna koko kuvaa etsivän nuorisotyön vaikutuksista. Muutokset elämäntilanteessa ovat edellyttäneet nuoren luottamusta toisen ihmisen tukeen ja keskeisten elämäntaitojen kehittymistä eli sosiaalista vahvistumista. Nuoret ovat saaneet uusia näkökulmia, rohkaistuneet ja ottaneet konkreettisia askelia asioiden järjestämiseksi. Sovari mittaa ja kuvaa tätä muutosta nuorten elämäntilanteessa.

SOSIAALISEN VAHVISTAMISEN PERIAATTEET

Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö tarjoavat edellytyksiä asiakkaiden sosiaaliselle vahvistumiselle. Nuorisolaissa 2006[10] sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan asteittain nuorten elämäntaitoja ja -hallintaa. Tavoitteena on nuorten elämäntilanteen parantaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen.

Kasvatustieteellisen ja sosiaalitieteellisen teoriataustan mukaan sosiaalinen vahvistuminen perustuu **työpaja-toiminnassa** onnistumisen kokemuksille, jotka vahvistavat ihmisen luottamusta omiin taitoihinsa ja selviytymismahdollisuuksiinsa. Myönteinen palaute omasta toiminnasta ja arvostuksen saaminen yhteisössä kannustavat osallistumaan ryhmän toimintaan ja ottamaan vastuuta yhteisön jäsenenä. Yhteisöön kuulumisen kokemus ja rakentava vuorovaikutus vahvistavat itsetuntemusta.[11]

[10] Nuorisolaki 2006/72

[11] Partanen (2011), Siitonen (1999), Keltikangas-Järvinen (1994)

Työpajatoiminnassa on kolme keskeistä kulmakiveä, joihin sosiaalinen vahvistaminen perustuu:

- mielekkäät työtehtävät ja tekemällä oppiminen
- yhteisöllisyys, vuorovaikutteisuus ja osallisuus
- toimintaa ja henkilökohtaista kasvua tukeva valmennus.

Hyvä itsetuntemus auttaa asettamaan tavoitteita, jotka on mahdollista saavuttaa, ja parantaa onnistumisen mahdollisuuksia. Tämä vahvistaa minäpystyvyyden tunnetta ja elämänhallintaa eli kokemusta siitä, että voi itse ohjata elämänkulkuaan. Onnistumisen kokemukset lisäävät motivaatiota asettaa uusia tavoitteita ja toimia niiden eteen.[12]

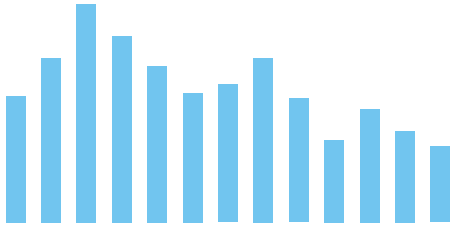

TYÖTEHTÄVÄT PYRITÄÄN JAKAMAAN NIIN, ETTÄ JOKAINEN PYSTYY SUORIUTUMAAN TEHTÄVISTÄÄN. ONNISTUMISEN KOKEMUKSET VAHVISTAVAT HALUA UUDEN OPPIMISEEN.

Sosiaaliseen vahvistamiseen voidaan soveltaa myönteisen oppimisen kehämallia:[13] [14] Kun valmentautuja saa myönteistä palautetta yhteisöltä ja valmentajilta, hän kokee kuuluvansa joukkoon hyväksyttynä jäsenenä. Arvostus ja luottamus pajayhteisössä tuottavat tunteen, että valmentautujan omalla olemassaololla ryhmässä on merkitystä. Yhteisössä pärjääminen kannustaa valmentautujaa oppimaan uutta, mikä vahvistaa hänen käsitystään omista kyvyistä. Hän saa motivaatiota oppia uusia asioita yhteisön jäsenenä.

Seuraavassa tarkastellaan lähemmin työpajatoiminnan periaatteita ja tekijöitä, joihin sosiaalinen vahvistaminen perustuu. Näitä periaatteita käsitellään opaskirjoissa *Työ- ja yksilövalmennus työpajalla*[15] sekä *Työpajapedagogiikka*[16].

Työpajalla valmentautujille tarjotaan **sopivan haastavia ja mielekkäitä tehtäviä ja toimintaa** kunkin kykyjen ja taitojen mukaan. Heille tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla erilaisia työtehtäviä ja tutustua työn eri vaiheisiin. Valmentautuja näkee oman työnsä merkityksen kokonaisuuden osana, mikä tuo mielekkyyttä työntekoon. Työn kautta valmentautuja oppii uutta ja samalla tunnistaa vahvuuksiaan ja taipumuksiaan työntekijänä. Työteh-

[12] Keltikangas-Järvinen (1994, 2008), Honkinen (2009)

[13] Cremer (2012)

[14] Kuure (2014)

[15] Huumonen (toim.) (2014)

[16] Hämäläinen & Palo (2014)

tävät pyritään jakamaan niin, että jokainen pystyy suoriutumaan tehtävistään. Onnistumisen kokemukset vahvistavat halua uuden oppimiseen. Yhteisöltä ja valmentajalta saamansa positiivisen palautteen myötä valmentautuja kokee, että hänen toimintaansa arvostetaan.

Työpajatoiminnassa valmentautujien **osallisuutta** voidaan toteuttaa ja vahvistaa monella tasolla.[17] Osallisuus voi perustua valmentautujien kohdatuksi tulemiseen ja kuuntelemiseen, jolloin se vahvistaa heidän sosiaalisia taitojaan ja osallisuuden sosiaalista perustaa. Osallisuuteen voi sisältyä myös kokemus kuulumisesta työpajan yhteisöön. Osallisuus voidaan nähdä myös laaja-alaisena vaikuttamisena yhteisten asioiden puolesta yksin tai ryhmässä. Työpajatoiminnassa osallisuus voi ulottua työpajatoiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon asti.

Työpajan yhteisöllisyys perustuu valmentautujien yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen, hyväksyntään ja vastuullisuuteen. Hyväksyvä ja turvallinen ilmapiiri yhteisössä sekä kannustava valmennus edistävät tavoitteisiin pyrkimistä, yrityksen ja erehdyksen kautta.

Työvalmentajan tehtävänä on opettaa ja ohjata valmentautujaa työtehtävissä ja työelämän taidoissa. Työvalmentaja auttaa valmentautujaa tunnistamaan taitojaan, havaitsemaan edistysaskeliaan ja ottamaan vastuuta oppimisesta. Valmentaja antaa rakentavaa palautetta ja kohtelee valmentautujia tasapuolisesti, arvostavasti ja oikeudenmukaisesti. Työvalmennuksen tavoitteena on kohentaa valmentautujan työkykyä ja selkeyttää hänen suunnitelmiaan koulutukseen ja työelämään siirtymisen suhteen.

Työvalmennuksessa tuetaan valmentautujien työyhteisöosaamista. Valmentaja ohjaa valmentautujia toimimaan yhteisten tavoitteiden ja sääntöjen mukaisesti. Hän edistää valmentautujien ryhmäytymistä ja turvallisen me-hengen muodostumista. Ryhmävalmennuksessa kehitetään toista arvostavaa, tasaveroista vuorovaikutusta, jonka myötä valmentautujat saavat hyväksynnän ja onnistumisen kokemuksia. Valmentaja ohjaa myös valmentautujia ottamaan vastuuta ryhmän ilmapiirin luomisessa.

Työpajan **yksilövalmentaja** tukee valmentautujan toimintakykyä, arjen hallintaa, työelämätaitoja, elämänhallintaa ja tulevaisuuden suunnittelua. Kunkin valmentautujan kohdalla arvioidaan, missä määrin hän tarvitsee yksilövalmennusta eri osa-alueilla. Tuki voi painottua toimintakyvyn ja arjen hallinnan parantamiseen tai sopivan opiskelupaikan hakemiseen. Kuntouttavassa työtoiminnassa ja mielenterveyskuntoutuksessa yksilövalmennus on keskeisemmällä sijalla kuin esimerkiksi työkokeilussa. Perustana on valmentautujan luottamus valmentajaan. Valmentaja pyrkii ymmärtämään valmentautujan tilannetta ja näkökulmaa sekä kohtaamaan hänet hyväksyvästi.

[17] Gretschel & Kiilakoski & Nivala (2012), viitattu teoksessa Kuure (2014)

Yksilövalmennusta järjestetään sekä henkilökohtaisena että ryhmämuotoisena. Työpajaryhmässä valmentautujat voivat saada toisiltaan myös vertaistukea. He voivat jakaa kokemuksiaan ja näkemyksiään sekä näin saada tukea ajatuksilleen muilta ryhmän jäseniltä. Samalla he voivat vaikuttaa ryhmän ajattelu- ja toimintatapoihin.

Etsivän nuorisotyön tarkoitus on toimia asiakkaita ohjaavana ja tukevana tahona palveluiden, koulutuksen ja työelämän välimaastossa. Näissä siirtymävaiheissa asiakkaiden onnistunut ohjaus edellyttää nuoren elämäntilanteen ymmärrystä kokonaisvaltaisesti sekä palvelu- ja tuen tarpeiden jäsentämistä. Työn toteuttamisessa on keskeistä työntekijän sujuva tavoittaminen, nuoren kohtaaminen, läsnäolo sekä nuoren tarpeiden kuunteleminen. Tavoitteena on nuoren omien vahvuuksien tunnistaminen ja sosiaalinen vahvistaminen niin, että nuori löytää voimavaroja ja mahdollisia polkuja selviytyä elämäntilanteessaan eteenpäin.

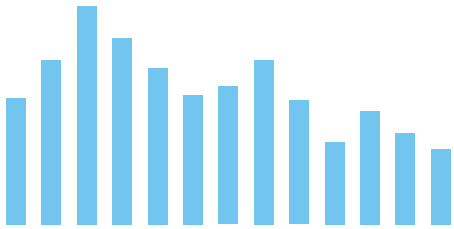

ARVOSTAVA JA VÄLITTÄVÄ ASENNE TUOTTAA NUORELLE KOKEMUKSEN SIITÄ, ETTÄ HÄN TULEE NÄHDYKSI JA HÄNEN ASIANSA KOETAAN TÄRKEÄKSI.

Etsivä nuorisotyö ulottuu nuorten monille eri elämänalueille. Nuoren asiakkuus etsivässä nuorisotyössä voi olla pitkä ja ulottua perustarpeisiin liittyvistä asioista, kuten asumisen järjestämisestä, terveydenhuollosta ja raha-asioiden hoitamisesta opiskeluvaihtoehtojen puntarointiin ja työnhakuun. Etsivä nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen: työssä edetään nuoren ehdoilla, hänen tilanteensa ja tarpeidensa mukaan.

Etsivä nuorisotyöntekijä hyväksyy nuoren elämän sellaisenaan. Arvostava ja välittävä asenne tuottaa nuorelle kokemuksen siitä, että hän tulee nähdyksi ja hänen asiansa koetaan tärkeäksi. Tämä lisää nuoren rohkeutta tuoda esille tuen tarpeitaan ja kiinnostusta asioidensa hoitamiseen.

Nuoren voimaannuttaminen edellyttää pitkäaikaista auttamista ja tukemista. Itseluottamuksen tukeminen edellyttää luottamukseen perustuvaa vuorovaikutusta, jossa nuori voi vapaasti tuoda esille omia näkemyksiään. Samalla etsivä nuorisotyöntekijä pyrkii vahvistamaan nuoren voimavaroja ja mahdollisuuksia vaikuttaa elämäänsä ja kasvattaa osallisuuttaan. Etsivään nuorisotyöhön sisältyy nuoren aktivointia niin, että se perustuu nuoren omaan motivaatioon.[18]

Etsivässä nuorisotyössä osallisuus on kumppanuutta työntekijän ja

[18] Puuronen (2014)

nuoren välillä. Nuori ja etsivä nuorisotyöntekijä yhdessä jäsentävät nuoren elämäntilannetta ja tavoitteita. Lähtökohtana ovat nuoren omat tarpeet ja toiveet. Työntekijä luottaa nuoren omaan asiantuntemukseen omassa elämäntilanteessaan. Etsivä nuorisotyö pohjautuu näin nuoren omiin arvoihin ja kokemuksiin. Etsivällä voi olla omia mielipiteitä nuoren tilanteesta ja relevanteista vaihtoehdoista, mutta ei määräysvaltaa siihen, miten nuoren tulee toimia.[19]

Vapaaehtoisuuteen perustuva työ edellyttää, että nuori on itse halukas vastaanottamaan apua etsivältä työntekijältä. Asiakkaan antama tieto on etsivässä työssä ensiarvoisen tärkeää, koska sen kautta etsivä pääsee kiinni nuoren elämäntilanteeseen, kokemuksiin ja arvoihin. Nuoren antama tieto on pohjana asioiden jäsentämiselle ja ratkaisujen pohtimiselle, jotka nuori ja etsivä tekevät yhteistyönä. Työntekijä ei voi olettaa kaikkien nuorten tunnustavan samoja arvoja ja asettavan itselleen yleisesti hyväksyttyjä ja odotettuja tavoitteita.[20]

Etsivässä nuorisotyössä tulee esille myös velvoittavuutta, kun työntekijä tuo esille erilaisia vaihtoehtoja, miten nuori voi edetä tilanteessaan. Velvoittavuus voi ilmetä asettamalla rajoja, kannustamalla nuorta toimimaan toivottuun suuntaan, vetoamalla nuoren velvollisuudentuntoon ja perustelemalla etsivän nuorisotyöntekijän näkökantoja. Tavoitteena on, että yhteiskunnan asettamien rajojen ja velvoitteiden hyväksymisen kautta nuori pääsee eteenpäin elämänpolullaan. Tasapainoilu nuorten autonomian kunnioittamisen ja velvoitteiden käsittelemisen välillä tuo haastavuutta etsivään työhön. Nuoren toimijuuden vahvistamisessa tarvitaan pitkäaikaista kumppanuutta ja tukea[21].

Nuori voi saada etsivästä nuorisotyöstä tukea monella tavalla. Puurosen[22] mukaan norjalaisessa etsivän nuorisotyön tutkimuksessa on jäsennetty seuraavia tuen muotoja, jotka tulevat hyvin esille etsivässä nuorisotyössä myös Suomessa: Nuori saa emotionaalista tukea, kun etsivä kuuntelee hänen kokemuksiaan elämäntilanteestaan. Nuori saa sosiaalista tukea etsivän kanssa keskustelemisesta ja yhdessä toimimisesta. Tilanteen mukaan etsivä voi myös saattaa nuo-

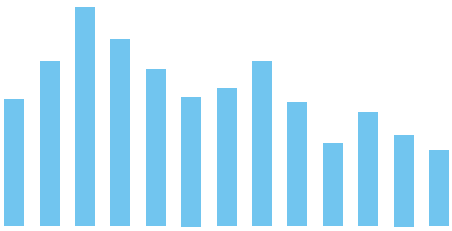

NUOREN TOIMIJUUDEN VAHVISTAMISESSA TARVITAAN PITKÄAIKAISTA KUMPPANUUTTA JA TUKEA.

[19] Juhila (2006)

[20] Emt.

[21] Juvonen (2016)

[22] Puuronen (2014).

ren osaksi jotakin sosiaalista ryhmää. Etsivän kautta nuori voi reflektoida kokemuksiaan ja arvioida elämäntilannettaan toisen ihmisen näkökulmasta. Etsivä tarjoaa informatiivista tukea, kun hän keskustelee nuoren kanssa erilaisista vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista ratkaista ongelmia ja edetä elämässä.

Etsivän kautta nuori voi saada materiaalista tukea, kun etsivä auttaa häntä saamaan tarvitsemiaan yhteiskunnan palveluita ja etuuksia. Instrumentaalinen tuki on puolestaan etsivän tarjoamaa apua ja opastusta asioiden järjestämisessä, esimerkiksi käytännön asioiden hoitamisessa.

SOSIAALISEN VAHVISTAMISEN OSA-ALUEET

Sosiaaliseen vahvistamiseen sisältyvät nuorisotyössä itsetunto ja itsensä arvostaminen, vuorovaikutustaidot ja sosiaalinen toimintakyky sekä elämänhallinta ja osallisuus.[23] Näiden voimavarojen vahvistamiseen työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä on sekä kasvatustieteellinen että sosiaalitieteellinen perusta.

Työpajojen valmentautujat ovat tuoneet esille, että käytännössä sosiaalinen vahvistuminen tulee esille erityisesti arjen asioiden hallinnassa sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksissa. Nämä ovat keskeisiä teemoja myös etsivässä nuorisotyössä. Monen valmentautujan ja etsivän nuorisotyön asiakkaan kohdalla lähdetään tilanteesta, jossa esimerkiksi normaali vuorokausirytmi on kateissa ja talousasioiden hoito heikoissa kantimissa. Työtön ei ole osannut hakea itselleen kuuluvia etuuksia, opiskeluvaihtoehdot ovat hukassa tai työelämän pelisäännöt epäselviä.

Kokonaisuutena sosiaalinen vahvistuminen voidaan kiteyttää viiteen osa-alueeseen (kuvio 2). Sosiaalisen vahvistumisen tarkastelu kohdentuu yhtäältä ihmisen keskeisiin voimavaroihin, joita ovat itsetuntemus, sosiaaliset taidot ja elämänhallinta. Toisaalta sosiaalisen vahvistumisen tarkastelu voidaan kohdentaa sen konkreettisiin ilmenemismuotoihin elämässä: arjen

[23] Kuure (2014)

Kuvio 2. Sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä.

asioiden hallintaan sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksiin. Voimavarojen vahvistuminen mahdollistaa ihmisen toimimisen sosiaalisissa ympyröissä sekä uusien taitojen ja toimintatapojen omaksumisen, mikä voi tulla esille monin tavoin arjenhallinnassa sekä valmiuksissa edetä opiskelemaan ja työelämään.

Hyvän **itsetuntemuksen** omaavalla ihmisellä on realistinen käsitys ominaisuuksistaan. Hän tunnistaa sekä vahvuutensa että rajoitteensa. Hyvä itsetunto on ihmisen kykyä arvostaa itseään sellaisena kuin hän on. Hän on tyytyväinen onnistumisiinsa, mutta hyväksyy myös epäonnistumisensa. Hyvän itseluottamuksen omaava ihminen luottaa kykyynsä suoriutua erilaisissa tilanteissa. Hyvää itseluottamus tarvitaan tasavertaisessa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä uskalluksessa tuoda esille omia näkemyksiään.[24]

Sosiaalisiin taitoihin sisältyvät toisten ihmisten erilaisuuden hyväksyminen, erilaisten näkökantojen kunnioittaminen sekä kyky rakentavaan ja kannustavaan vuorovaikutukseen toisten kanssa. Sosiaalisiin taitoihin kuuluvat myös lojaalius toisia kohtaan ja kyky luottaa toiseen ihmiseen. Riittävä ja toimiva sosiaalinen verkosto on ihmiselle tärkeä voimavara. Yhteisöön kuuluminen vahvistaa terveyttä ja hyvinvointia. Myönteinen ja turvallinen ilmapiiri yhteisössä rakentaa ihmisten välistä luottamusta ja uskallusta pyrkiä omiin tavoitteisiin.[25]

Arjen asioiden hallinta on nuorten näkökulmasta keskeinen sosiaaliseen vahvistumiseen liittyvä osa-alue, joka voi ilmetä esimerkiksi päivärytmin saavuttamisessa, aikatauluihin sitoutumisessa, arjessa jaksamisessa, kyvyssä käyttää tarvitsemiaan palveluita, raha-asioiden hoitamisessa ja päihteiden

[24] Keltikangas-Järvinen (1994)

[25] Siitonen (1999)

käytön hallinnassa. Hyvään arjen hallintaan liittyy vastuunotto omien asioiden hoitamisesta ja osallisuus yhteisissä asioissa.

Sosiaalinen vahvistuminen voi tulla esille monella tavalla **opiskelu- ja työelämävalmiuksissa**. Etsivässä nuorisotyössä ja työpajatoiminnassa sopivien opiskeluvaihtoehtojen etsiminen, työnhakutaitojen vahvistaminen ja työelämän pelisääntöjen avaaminen ovat keskeisiä käsiteltäviä teemoja. Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan tuloksellisuuden seurannassa asiakkaiden ohjautuminen opiskelemaan ja työelämään ovat keskeisiä mittareita. Näiden tilastojen rinnalla on tärkeää huomioida edistysaskeleet opiskelu- ja työelämävalmiuksissa niidenkin asiakkaiden kohdalla, jotka eivät suoraan etene opiskelemaan tai työelämään. He voivat olla entistä halukkaampia hakeutumaan opiskelemaan, he voivat tuntea paremmin itselleen sopivia opiskeluvaihtoehtoja tai kokea työssäjaksamisen parantuneen.

Elämänhallinta on koherenssin eli eheyden tunnetta, jonka varassa ihminen selviytyy elämässä eteenpäin vastoinkäymisistä huolimatta. Hyvän elämänhallinnan omaava ihminen ymmärtää asioiden syy-seuraussuhteita ja kokee voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä. Hän näkee elämässään tavoittelemisen arvoisia asioita, löytää itsestään tarvittavia voimavaroja ja pystyy ottamaan vastaan toisten ihmisten apua ja tukea. Elämänhallintaan liittyy resilienssi, jolla tarkoitetaan kykyä sopeutua ennakoimattomiin muutoksiin ja joustavuutta vastoinkäymisissä.[26] [27] [30]

Minäpystyvyys on läheinen käsite elämänhallinnan kanssa. Minäpystyvyys on luottamusta kykyihin suoriutua erilaisista tilanteista ja tehtävistä vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa. Vahva minäpystyvyyden tunne auttaa ihmistä kohtaamaan haasteelliseksi kokemiaan asioita, näkemään onnistumisen mahdollisuuksia ja ponnistelemaan omien ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän myös kokee itsensä hyväksytyksi ja tärkeäksi yhteisön jäsenenä.[29]

Tavoitteellisuus liittyy elämänhallintaan ja motivaatioon. Motivaatio perustuu ihmisen uskomukseen, että hänellä on riittäviä ominaisuuksia tavoitteiden saavuttamiseen ja että ympäristö tarjoaa hänelle mahdollisuuksia siihen.[30] Itsetuntemuksen vahvistumisen myötä ihminen oppii asettamaan tavoitteita, jotka hänen on mahdollista saavuttaa.[31] Tavoitteiden asettaminen, sitkeys ja suoriutuminen perustuvat siihen, kuinka hyvin ihminen uskoo suoriutuvansa ja kuinka tärkeäksi hän kokee tavoitteensa.[32] Sosiaalinen vahvistuminen voi ilmetä toiveikkuuden lisääntymisenä: ihminen löytää elämässään uusia päämääriä, joiden eteen hän on halukas näkemään vaivaa.

[26] Honkinen (2009)
[27] Keltikangas-Järvinen (1994)
[28] Honkinen (2009)
[29] Partanen (2011)
[30] Siitonen (1999)
[31] Keltikangas-Järvinen (1994)
[32] Tulikorpi (2007)

2

SOVARI SOSIAALISEN VAHVISTUMISEN MITTARINA

Sovari eli sosiaalisen vahvistumisen mittari on työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden mittaamisen väline, jonka tarkoituksena on tuoda esille näiden palveluiden sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia palveluiden käyttäjissä. Sovari tuottaa tietoa ja tunnuslukuja siitä, millaista lisäarvoa työpajatoiminnalla ja etsivällä nuorisotyöllä saavutetaan. Mittari täydentää tilastotietoa asiakkaiden sijoittumisesta työpajalta ja etsivästä nuorisotyöstä muihin palveluihin, koulutukseen ja työelämään. Sovarilla tähdätään valtakunnallisesti yhdenmukaisen vaikuttavuustiedon saantiin.

Sovari perustuu työpajojen valmentautujille ja etsivän nuorisotyön nuorille suunnattuun nettikyselyyn, johon he vastaavat itsenäisesti. Kyselyssä valmentautujat ja nuoret arvioivat kokemuksiaan työpajatoiminnasta tai etsivästä nuorisotyöstä sekä palvelun myötä kokemaansa sosiaalista vahvistumista itsetuntemuksen, sosiaalisten taitojen, arjen asioiden hallinnan, opiskelu- ja työelämävalmiuksien sekä elämänhallinnan osalta.

Työpajojen valmentautujat vastaavat Sovari-kyselyyn työpajajakson loppuvaiheessa. Etsivän nuorisotyön nuoret vastaavat kyselyyn siinä vaiheessa, kun heille on annettu apua tai tukea vähintään yhdessä asiassa. Asiakkuus voi edelleen jatkua tai olla päättymässä. Tässä tilanteessa toteutettu Sovari-kysely tuottaa tietoa palveluiden välittömistä ja lyhytkestoisista sosiaalisesti vahvistavista vaikutuksista. Asiakkaat eivät vielä tiedä, miten elämä kulkee palvelujakson ja tuen saannin jälkeen. Sovari ei tuota tietoa palveluiden pitkäkestoisista vaikutuksista, mutta antaa siitä viitteitä. Sovarissa tarkastellaan hitaasti muuttuvia asioita, joilla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia. Esimerkiksi itsetunnon ja elämänhallinnan vahvistuminen voivat kannatella ihmistä pitkälle eteenpäin.

Sovari toteutetaan kullekin asiakkaalle kertakyselynä. Aineiston keräämisessä ei siis toteuteta useamman kyselyn pitkittäisseurantaa palvelujakson aikana. Sovarin kehittämisvaiheessa testattiin pitkittäisseurantaa ja havaittiin, että palvelujakson alkupuolella työpajojen valmentautujat eivät aina tunnistaneet tai tunnusta-

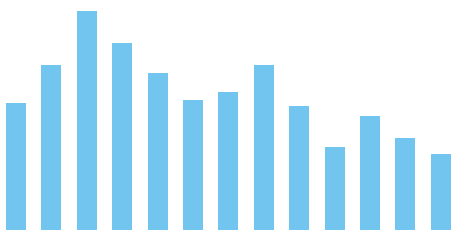

SOVARI PERUSTUU TYÖPAJOJEN VALMENTAUTUJILLE JA ETSIVÄN NUORISOTYÖN NUORILLE SUUNNATTUUN NETTIKYSELYYN, JOHON HE VASTAAVAT ITSENÄISESTI.

neet kehittämisen tarpeitaan. Omasta näkökulmastaan heidän voimavaransa, arjen asioiden hallinta ja elämänhallinta olivat jo lähtökohtaisesti hyvällä tasolla. Alkutuloksiin peilattuna valmentautujien edistysaskeleet työpajajakson aikana jäivät pieniksi tai muutos näyttäytyi jopa negatiivisena. Jakson lopussa valmentautujat kuitenkin arvioivat asioiden muuttuneen myönteiseen suuntaan työpajajakson aikana. Valmentautujien ymmärrys omasta elämäntilanteesta realisoituu usein vasta palvelujakson edetessä ja edistysaskelten myötä. Vasta silloin valmentautujat havaitsevat, että asiat voivat olla paremminkin kuin ne alkutilanteessa olivat.

Kertakyselyyn päädyttiin etsivässä nuorisotyössä myös siitä syystä, ettei nuoria haluttu sitouttaa vastaamaan toistuviin kyselyihin. Tällaisen tiedonhankintamenetelmän ei nähty istuvan palveluun, jonka peruslähtökohtana on vapaaehtoisuus. Etsivässä nuorisotyössä jo valtakunnallisen kertakyselyn toteuttaminen on haasteellista: nuoria täytyy aktiivisesti motivoida vastaamiseen.

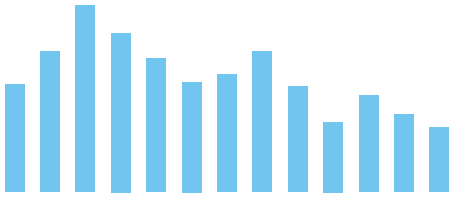

SOVARIN SISÄLTÖ ON SUUNNITELTU YHTEISTYÖSSÄ PALVELUKENTÄN TOIMIJOIDEN KANSSA VAIHE VAIHEELTA

Sovarin sisältämät teemat ja kysymykset perustuvat työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tutkimustaustaan sekä keskusteluihin työpajatoimijoiden, valmentautujien ja etsivän nuorisotyön toimijoiden kanssa. Sovarin sisältö on suunniteltu yhteistyössä palvelukentän toimijoiden kanssa vaihe vaiheelta. Näin on varmistettu, että Sovari sisältää käytännön toimijoiden näkökulmasta keskeisiä kysymyksiä palveluiden toteutuksesta ja vaikuttavuudesta.

Sovarin kysymysten asettelussa on pyritty kattavaan tiedonsaantiin, mutta samalla on huomioitu kysymysten luettavuus ja ymmärrettävyys. Valmiit standardoidut sosiaalisen vahvistumisen mittarit osoittautuivat luotettavan vastaamisen kannalta liian raskaiksi tai vaikeaselkoisiksi. Omakohtaisiin tuntemuksiin perustuvien asioiden mittaamiseen on vaikea asettaa objektiivisia, tilanteesta riippumattomia ja käytännössä toimivia mittareita.

Sovari tuottaa tietoa asiakkaiden kokemista muutoksista omassa elämäntilanteessaan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Näistä palveluista riippumattomien tekijöiden vaikutusta asiakkaan elämäntilanteeseen ei voida poissulkea eikä suoranaisesti osoittaa, mikä vaikuttaa mihinkin. Sovarin tuottama tieto voidaan kuitenkin kytkeä realistiseen arviointitutkimukseen ja sen mukaisesti tarkastella, onko palvelun käyttäjien elämässä tapahtunut tavoiteltua muutosta ja onko muutos yhteydessä kokemuksiin palvelun toteutuksesta. Realistisen arviointiasetelman mukaan voidaan selvittää, millaisessa elämäntilanteessa oleville asiakkaille ja millä tavoin toteutettuna työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö tuottavat asiakkaalle sosiaalisen vahvistumisen kokemusta.

SOVARIN SISÄLTÖ

SOVARI-KYSELY sisältää kaksi arviointiosiota:

1. palvelun toteutuksen ja
2. sen vaikutusten arvioinnin sosiaalisen vahvistumisen näkökulmasta.

Sovarilla testataan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön yleisten periaatteiden toteutumista ja niiden sosiaalisesti vahvistavaa merkitystä. Sovari tuottaa tietoa siitä, onko palvelun käyttäjien elämässä tapahtunut tavoiteltua muutosta palvelujakson aikana ja onko muutos yhteydessä kokemuksiin palvelun toteutuksesta. Sovari perustuu työpajojen valmentautujille ja etsivän nuorisotyön nuorille suunnattuun nettikyselyyn. Sovari-kyselyiden sisältämät kysymykset löytyvät opaskirjan liitteestä.

Sovari-kyselyn ensimmäisessä arviointiosiossa asiakkaat arvioivat, millaisia kokemuksia he ovat saaneet työpajatoiminnasta tai etsivästä nuorisotyöstä (kuvio 3).

Asiakkaat määrittelevät, missä määrin erilaiset sosiaalisen vahvistamisen periaatteet ovat toteutuneet palvelussa. Kaikkiaan työpajatoiminnan arviointi käsittää 18 arvioitavaa asiaa ja etsivän nuorisotyön arviointi 11 arvioitavaa asiaa palvelun toteutuksesta.

Työpajatoiminnan arvioinnin keskeisiä osa-alueita ovat

- työtehtävät ja toiminta,
- yhteisöllisyys ja osallisuus sekä
- työ- ja yksilövalmennuksessa tarjottu ohjaus ja tuki.

Sovari-kyselyssä valmentautuja arvioi näillä osa-alueilla työpajatoiminnassa saamiaan kokemuksia sosiaalisen vahvistumisen näkökulmasta.

Työpajan **työtehtävien arviointi** sisältää kysymyksiä siitä, kuinka hyvin

Kuvio 3. Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteutuksen arviointiteemat Sovari-mittarissa.

tehtävät tarjoavat valmentautujille onnistumisen ja uuden oppimisen kokemuksia. Valmentautujat arvioivat myös mahdollisuuksiaan kokeilla monipuolisesti erilaisia tehtäviä työpajajakson aikana. **Osallisuuteen** liittyen valmentautujat arvioivat, missä määrin heillä on mahdollisuuksia vaikuttaa omiin työtehtäviinsä ja toimintaan työpajalla. Lisäksi Sovarissa kysytään valmentautujan motivaatiota osallistua työpajatoimintaan, mikä on keskeinen perusta työpajatoiminnan ja sosiaalisen vahvistumisen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työpajan yhteisöllisyyden osalta valmentautujat arvioivat, kuinka hyväksi he kokevat yhteishengen työpajalla ja kuinka tärkeäksi he tuntevat itsensä työpajaryhmässä. Valmentajien roolia yhteisöllisyyden tukemisessa testataan kysymyksellä, missä määrin he tarvittaessa tukevat valmentautujien keskinäisten ristiriitojen selvittämistä. Lisäksi kysytään, tuntevatko valmentautujat saavansa vertaistukea toisilta työpajaryhmän jäseniltä.

Työvalmennusta koskevilla kysymyksillä kerätään tietoa siitä, kuinka riittävästi ja tasapuolisesti valmentautujat saavat ohjausta tehtävissään työpajalla. Valmentautujat arvioivat myös, kokevatko he olevansa hyväksyttyjä sellaisina kuin ovat ja saavansa kannustavaa palautetta työvalmentajalta tai ohjaajalta. **Yksilövalmennuksen** osalta valmentautujat määrittelevät, kuinka hyvin he luottavat työpajan valmentajiin, mikä on onnistuneen valmennustyön perusta. Valmentautujat arvioivat myös, kuinka hyvin he saavat tarvitessaan ohjausta omien käytännön asioiden järjestämisessä, mieltään painavissa asioissa sekä jatkosuunnitelmien tekemisessä.

Etsivässä nuorisotyössä nuoret arvioivat, kuinka hyvin palvelussa toteutuvat

- sujuvan yhteydensaannin,
- kuulluksi tulemisen,
- luottamuksen sekä
- avun ja tuen saannin periaatteet.

Samassa yhteydessä nuoret määrittelevät, missä asioissa he kokevat saaneensa tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä.

Yhteydensaannin sujuvuutta mitataan kysymyksillä, onko etsivä riittävän usein yhteydessä nuoreen ja saako nuori hyvin yhteyden etsivään. Nuoren **kuulluksi tulemista** peilataan kysymällä, onko etsivällä riittävästi aikaa keskustella nuoren kanssa ja ottaako hän huomioon nuoren toiveet. **Nuoren luottamusta** etsivään mitataan kysymyksillä, onko etsivä kiinnostunut siitä, miten nuorella menee, ja pystyykö nuori kertomaan luottavaisesti asioistaan etsivälle.

Avun ja tuen saantiin liittyvässä osiossa nuoret määrittelevät, kuinka hyvin etsivä nuorisotyöntekijä kannustaa heitä omatoimisuuteen, onko etsivä tuonut esille vaihtoehtoja, miten nuori voi edetä elämässään, ja onko nuori löytänyt sopivan polun eteenpäin etsivän avulla. Nuoret arvioivat myös omaa suhtautumistaan, kuinka mielellään he ottavat vastaan apua ja tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä. Kyselyn päätteeksi nuori arvioi tyytyväisyyttään etsivältä saamaansa tukeen kokonaisuutena.

Sovari-kyselyn toisessa arviointiosiossa valmentautujat ja nuoret arvioivat sosiaalisen vahvistumisen kokemuksiaan työpajajakson tai etsivän nuorisotyön ajanjaksolla viidellä osa-alueella. Kukin osa-alue sisältää muutaman arviointikysymyksen.

Asiakas arvioi,
- onko hän kokenut muutosta sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla palvelujakson aikana ja
- minkä suuntaista muutos on ollut.

Sovari-mittarin sosiaalisen vahvistumisen osa-alueita ovat
1 itsetuntemus
2 sosiaaliset taidot
3 arjen asioiden hallinta
4 opiskelu- ja työelämävalmiudet
5 elämänhallinta.

Itsetuntemukseen ja -luottamukseen liittyen valmentautujat ja nuoret arvioivat, voivatko he entistä paremmin tai huonommin nähdä itsessään hyviä ominaisuuksia, arvostaa omaa osaamistaan ja sietää epäonnistumista. **Sosiaalisiin taitoihin** liittyvissä kysymyksissä asiakkaat arvioivat, pystyvätkö he entistä paremmin tai huonommin toimimaan toisten ihmisten kanssa, pyytämään toisilta apua, tuomaan esille omia mielipiteitään ja luottamaan toisiin ihmisiin. Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot ovat keskeisiä sosiaaliseen toimintakykyyn liittyviä voimavaroja.

Sovarissa tarkastellaan **arjen asioiden hallinnassa** koettuja muutoksia virastoasioiden, raha-asioiden ja kotitöiden osalta. Tässä yhteydessä selvitetään myös päivärytmin säännöllisyydessä ja yleensä arjen omatoimisuudessa otettuja edistysaskelia. Sovarin taustakartoituksessa valmentautujat nostivat arjen asioiden hallinnan yhdeksi keskeiseksi sosiaalisen vahvistumisen osa-alueeksi työpajatoiminnassa.

Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö tähtäävät monien asiakkaiden kohdalla **opiskelu- ja työelämävalmiuksien** parantamiseen. Sovari-kyselyssä he arvioivat, ovatko opiskeluun liittyvät vaihtoehdot selkeytyneet ja halu opiskella lisääntynyt palvelujakson aikana. He arvioivat myös kokemuksiaan työnhakuun liittyvästä osaamisesta ja työelämän pelisääntöjen tuntemuksesta tai noudattamisesta työpajajakson aikana. Työpajojen valmentautujilta kysytään lisäksi, onko jaksaminen työtehtävissä muuttunut. Etsivän nuorisotyön nuorilta tiedustellaan, onko halu päästä töihin vahvistunut palvelujakson aikana.

Elämänhallintaa ja tavoitteellisuutta koskevalla sosiaalisen vahvistumisen osa-alueella asiakkaat arvioivat, kokevatko he entistä paremmin voivansa vaikuttaa elämänsä kulkuun ja selviävänsä myös ongelmatilanteista. Tavoitteellisuuteen liittyvissä kysymyksissä asiakkaat arvioivat, ovatko heidän tulevaisuudensuunnitelmansa selkeytyneet, usko omien tavoitteiden saavuttamiseen vahvistunut ja tyytyväisyys omaan elämään muuttunut palvelujakson aikana.

Elämänhallintaan ja tavoitteellisuuteen kytkeytyvät kaikki sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet: kun ihmisellä on tarvittavaa itsetuntemusta ja -luottamusta, taitoa toimia erilaisissa sosiaalisissa ympyröissä, selviytyä arjen asioista sekä löytää polkunsa koulutuksen ja työelämän kuvioissa, rakentavat nämä asiat myös elämänhallinnan tunnetta, taitoa toteuttaa itseään, asettaa saa-

vutettavissa olevia tavoitteita ja tehdä suunnitelmia elämässä eteenpäin.

Palvelun toteutuksen ja sosiaalisen vahvistumisen arvioinnin lisäksi Sovari-kyselyt sisältävät **palvelunsaantiin liittyviä kysymyksiä**. Kysymykset koskevat esimerkiksi työpajajakson ja etsivän työntekijän kanssa tehdyn yhteistyön kestoa, työpajakäyntien määrää viikossa, etsivän työntekijän tapaamistiheyttä ja palvelua, johon heidät on työpajalla ohjattu (esimerkiksi työkokeilu, kuntouttava työtoiminta tai maahanmuuttajien kotoutumispalvelu). Lisäksi kysytään **vastaajan taustatietoja**, kuten ikää, sukupuolta ja koulutusta. Kyselyyn vastatessaan nuoret määrittelevät, millä paikkakunnalla tai minkä etsivän nuorisotyön organisaation asiakkaana he ovat olleet. Työpajakyselyssä pyydetään nimeämään työpajaorganisaatio ja -yksikkö.

OHJEITA SOVARI-MITTARIN KÄYTTÖÖN

Sovarin käyttäminen työpajalla ja etsivässä nuorisotyössä edellyttää esimiesten taustatukea ja työntekijöiden sitoutumista Sovari-kyselyiden toteuttamiseen. Työpajalla ja etsivässä nuorisotyössä sovitaan yhteisesti, millä tavalla ja aikataululla Sovari-kyselyä toteutetaan ja kuka vastaa kyselyiden toteuttamisesta. Kyselyitä toteutetaan jatkuvasti otollisessa vaiheessa oleville asiakkaille. Useamman vuoden jatkuvissa palvelujaksoissa asiakas voi vastata kyselyyn kerran vuodessa.

Sovari-kysely avautuu verkkoselaimeen. Sujuvinta vastaaminen on tietokoneella, mutta se onnistuu myös tabletilla tai matkapuhelimella. Työpajat ja etsivän nuorisotyön organisaatiot saavat Sovari-kyselyiden nettiosoitteet kyselyiden ylläpitäjältä TPY:stä. Kyselyt ovat suomen-, ruotsin- ja englanninkielisinä. Kyselylinkkejä ei levitetä julkisesti, jotta kysely voidaan suunnata vain asianosaisille asiakkaille ja sulkea ulkopuolisilta.

Sovari-kysely sisältää kysymyksiä työpajatoiminnan tai etsivän nuorisotyön palvelujaksosta, palvelun toteutuksen arviointia, palvelun vaikutusten arviointia sosiaalisen vahvistumisen näkökulmasta sekä kysymyksiä liittyen vastaajan elämäntilanteeseen. Valmen-

tajien ja etsivien nuorisotyöntekijöiden on ajoittain hyvä keskustella Sovarin teemoista asiakkaiden kanssa: mistä työpajajaksolla tai etsivässä työssä lähdettiin liikkeelle, mitä asioita matkan varrella on käsitelty, missä asioissa on edetty ja mitä asioita on hyvä työstää edelleen. Keskustelun kautta nuoren on helpompi palauttaa mieleen edistysaskeliaan pitemmältä ajanjaksolta ja vastata Sovari-kyselyyn.

Valtakunnallinen työpajayhdistys kokoaa Sovari-kyselyn vastauksista organisaatiokohtaiset ja valtakunnalliset yhteenvedot työpajojen ja etsivän nuorisotyön toimijoiden käyttöön. Yhteenvedot kootaan syksyisin vuoden ajanjaksolla kertyneistä vastauksista. Tiedonkeräämisen jakso kestää syyskuusta elokuun loppuun asti.

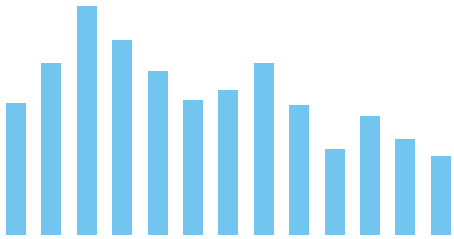

VALTAKUNNALLINEN TYÖPAJAYHDISTYS KOKOAA SOVARI-KYSELYN VASTAUKSISTA ORGANISAATIOKOHTAISET JA VALTAKUNNALLISET YHTEENVEDOT TYÖPAJOJEN JA ETSIVÄN NUORISOTYÖN TOIMIJOIDEN KÄYTTÖÖN.

Sovari-kyselyyn vastaaminen

Työpajoilla Sovari-kysely toteutetaan jokaiselle valmentautujalle työpajajakson loppuvaiheessa kertakyselynä. Työpajan valmentajat järjestävät Sovari-kyselyyn vastaamisen työpajatoiminnan lomassa. Vastaamiseen tarjotaan rauhallinen ajankohta ja tila tietokoneen äärellä. Vastaamiseen on hyvä varata aikaa 30 minuuttia, vaikka useimmat valmentautujat vastaavat kyselyyn 15 minuutissa. Kunkin valmentautujan työpajajakson alkaessa suunnitellaan, milloin hän täyttää kyselyn. Silloin kun usean valmentautujan työpajajakso päättyy yhtäaikaisesti, kyselyyn vastaaminen voidaan järjestää keskitetysti saman päivän tai viikon aikana.

Sovari-kyselylomakkeen verkkosivun osoite voidaan tallentaa tietokoneen nettiselaimen kirjanmerkkeihin, jotta kyselylomakkeen avaaminen on sujuvaa. Valmentajan on hyvä auttaa valmentautujaa vastaamaan kyselyn ensimmäisen sivun kysymyksiin, joissa tiedustellaan työpajajaksoon liittyviä asioita.

Kyselyn ensimmäisellä sivulla valitaan vastattavaksi koko kysely tai lyhennetty kysely. Jälkimmäiseen vaihtoehtoon ei sisälly työpajatoiminnan arviointiin liittyviä kysymyksiä. Tämä vaihtoehto voidaan valita, jos valmentautujan kohdalla halutaan keventää kyselyä esimerkiksi keskittymiseen liittyvien haasteiden vuoksi. Vastaaja voi ohittaa vaikealta tai epäolennaiselta tuntuvat kysymykset. Vastaamisen päätteeksi vastaukset lähetetään verkon välityksellä suoraan TPY:lle.

Etsivässä nuorisotyössä Sovari-kyselyä tarjotaan nuorelle siinä vaiheessa, kun etsivä on käsitellyt nuoren kanssa yhtä tai useampaa asiaa. Nuoren ja etsivän työntekijän välinen yhteistyö voi edelleen jatkua tai olla päättymässä. Kysely on hyvä toteuttaa esimerkiksi siinä vaiheessa, kun työntekijä on jäämäs-

sä kesälomalle ja yhteistyöhön nuoren kanssa on tulossa tauko.

Etsivässä nuorisotyössä nuoret voivat vastata Sovari-kyselyyn kotona tai haluamassaan paikassa netin äärellä. Työntekijät voivat jakaa asiakkailleen linkkiä nettikyselyyn henkilökohtaisten viestien välityksellä sähköpostilla, tekstiviesteillä tai Facebookissa. Jälkeenpäin on hyvä vielä muistuttaa nuorta vastaamaan kyselyyn. Vastausten saamisen kannalta hyvä käytäntö on pyytää nuorta vastaamaan kyselyyn tapaamisen yhteydessä etsivän nuorisotyön tiloissa. Kyselyyn vastaamismahdollisuutta voidaan tarjota myös nuorille järjestetyn tapahtuman yhteydessä, kunhan vastaamiseen on käytettävissä rauhallinen ja suojaisa tila.

Nuorten on hyvä varata vastaamiseen 20 minuuttia, jotta he keskittyisivät siihen rauhassa. Yleisesti vastaaminen kestää noin 10 minuuttia. Etsivässä nuorisotyössä on myös käytettävissä lyhennetty Sovari-kysely. Lyhennettyä kyselyä voidaan tarjota niille nuorille, joilla palvelun tarve on ollut vähäinen tai joilla on vaikeuksia vastata koko kyselyyn.

VINKKEJÄ ETSIVILLE SOVARI-KYSELYN TOTEUTTAMISEEN

- Viestitä nuorille toteutettavasta kyselystä ja jaa linkkiä kyselyyn jokaiselle, jonka kanssa olet työskennellyt. Lähetä viikon tai parin viikon päästä muistutusviesti kyselyyn vastaamisesta ja kiitä, jos nuori on jo vastannut siihen.
- Pyydä etsivien toimistolla poikkeavaa nuorta istahtamaan hetkeksi tietokoneen äärelle rauhalliseen paikkaan ja vastaamaan kyselyyn.
- Kerro nuorelle, että kysely on teille tärkeä, koska muuten ette saa esille etsivän nuorisotyön merkitystä nuorille. Tiedonsaanti on tärkeää palvelun kehittämiseksi nuorten näkökulmasta.
- Kyselyn kautta nuorilla on tilaisuus saada oma äänensä kuuluville ja tuoda esille, mitä mieltä he ovat heille järjestettyjen palveluiden toimivuudesta, kehittämistarpeista, merkityksestä ja vaikutuksista omassa elämässä.
- Kerro nuorelle, että ette halua vain ”hyviä” tuloksia. On tärkeää tietää, miten asioita voitaisiin tehdä nuorten näkökulmasta vielä paremmin. Kyselyllä halutaan saada esille sekä hyviä että huonoja kokemuksia palvelusta.
- Vastaaminen Sovari-kyselyyn kokonaisuudessaan vie nuorilta yleensä vain pienen tovin (5–15 minuuttia). Kehota nuorta kuitenkin vastaamaan kyselyyn huolellisesti ja rauhassa.
- Kerro nuorelle, että useimmat kyselyyn vastanneet ovat kokeneet vastaamisen helpoksi ja aika mukavaksi. Kyselyn kautta nuori voi jäsentää itselleen, missä asioissa hän kokee edistyneensä ja mihin asioihin hän toivoisi enemmän tukea.
- ”Porkkanoitakin” saa käyttää, tarjota vaikka pullakahvit toimistolla, jos nuori on vastannut kyselyyn.

Asiakkaiden motivoiminen kyselyyn vastaamiseen

Sovari tuottaa tärkeää ja hyödyllistä tietoa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteutuksesta ja vaikutuksista asiakkaiden näkökulmasta. Kyselyyn vastaajien on hyvä tietää, miten kerättävää tietoa käsitellään työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön kehittämisessä. Työntekijät saavat tietoa vastausten jakautumisesta organisaatiossa, mutta eivät siitä, miten kukin asiakas on vastannut kyselyyn. Asiakkaiden kirjoittamat avovastaukset tulevat työntekijöiden käyttöön. Vastaajajoukko koostuu työpajan valmentautujista ja etsivässä nuorisotyössä kohdatuista nuorista vuoden ajanjaksolta, syyskuun ja elokuun väliseltä ajalta. Työpajaorganisaatio- ja yksikkökohtaisia yhteenvetoja tuotetaan vähintään kahdeksan vastaajan ryhmistä. Pienempien ryhmien tuloksia ei tarkastella vastaajien tietosuojan vuoksi.

Työntekijöiden on tärkeää motivoida ja innostaa asiakkaitaan osallistumaan kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Työpajoilla Sovari-kysely voidaan mieltää osaksi työpajatoimintaa, johon kaikkien valmentautujien toivotaan osallistuvan. Etsivässä nuorisotyössä vastausten saaminen on enemmän kiinni nuorten motivoimisesta. Kysely on yksi väline lisätä asiakkaiden osallisuutta eli vaikuttamismahdollisuuksia työpajatoiminnan tai etsivän nuorisotyön kehittämiseen. Sovarin avulla asiakkaat voivat tuoda esille näkemyksiään työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä. Mahdollisuuksien mukaan vastaajille voidaan tarjota pieni palkkio vastaamisesta, esimerkiksi kahvitarjoilu työpajan ruokalassa tai etsivän nuorisotyön toimistossa.

SOVARIN TUOTTAMAN TIEDON HYÖDYNTÄMINEN

SOVARI TUOTTAA tietoa ja tunnuslukuja kahdesta arviointiosiosta:

- palvelun arvioinnista ja
- sosiaalisen vahvistumisen arvioinnista.

Sovarin tuottamaa vaikuttavuustietoa voidaan hyödyntää monella tavalla:

1 Sovari tarjoaa välineen työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön palveluiden asiakaslähtöisyyden vahvistamiseksi, asiakkaiden osallisuuden lisäämiseksi ja työntekijöiden osaamisen kehittämiseksi.

2 Vaikuttavuustietoa tarvitaan asiakkaiden palveluohjauksen tueksi. Mittari kertoo, millaisiin palvelutarpeisiin työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö vastaavat sekä millaisissa elämäntilanteissa asiakkaita on tarkoituksenmukaista ohjata näihin palveluihin. Sovari antaa myös tietoa palveluiden toimintaperiaatteista, mikä tukee asiakasyhteistyötä palveluiden välillä.

3 Vaikuttavuustietoa on hyvä suunnata poliittisen päätöksenteon ja palveluiden hankinnan tueksi. Sovarin tuottama vaikuttavuustieto tuo esille työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkitystä palvelujärjestelmässä.

4 Sovari tuottaa lisäksi valtakunnallista tietoa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuudesta.

Valtakunnallinen työpajayhdistys tuottaa Sovari-kyselyaineistosta yksikkökohtaisia, organisaatiokohtaisia ja valtakunnan tason yhteenvetoja vuosittain. Työpajatoiminnan osalta tietoa tuotetaan työpajaorganisaatioittain sekä organisaatioiden sisällä palvelukohtaisesti tai työpajayksiköittäin. Etsivässä nuorisotyössä tietoa koostetaan organisaatiokohtaisesti. Useamman kunnan kattavat etsivän nuorisotyön organisaatiot saavat yhteenvedon, joka koostuu kaikkien alueella vastanneiden nuorten vastauksista. Niillä paikkakunnilla, joissa toimii useita etsivän nuorisotyön organisaatioita tai työpajoja, yksiköt saavat keskenään vertailukelpoista tietoa palveluista. Yksikkökohtaiset tulokset edellyttävät vähintään kahdeksan vastaajan määrää.

Palvelun arviointitulosten tehtävä on tuottaa työpajalle ja etsivän nuorisotyön yksiköille tietoa siitä, missä asioissa on onnistuttu erityisen hyvin ja

SOVARI-TULOSTEN TULKINNASSA HUOMIOON OTETTAVIA NÄKÖKOHTIA

- Palvelun arvioinnissa on tärkeää saada esille palvelun kehittämistarpeita asiakkaiden näkökulmasta. Tätä asiaa on hyvä painottaa asiakkaille vastausten keräämisen yhteydessä.
- Palveluntuottajat voivat mielellään esitellä myönteistä palautetta toiminnastaan. Tämä tieto onkin tärkeää, kun halutaan osoittaa palvelun onnistuneisuutta ja palveluntuotannon pitkäjänteistä kehitystyötä. Tulosten uskottavuutta tukee kuitenkin se, että voidaan osoittaa myös palvelun kehittämistarpeita. Kriittistäkin palautetta kannattaa tuoda esille.
- Mitä suurempi osa asiakkaista vastaa Sovari-kyselyyn, sitä paremmin tulokset vastaavat koko asiakaskunnan näkemyksiä. On tyypillistä, että autetuksi tulleet asiakkaat vastaavat palautekyselyyn helpommin kuin he, jotka ovat hyötyneet vähemmän. Kun kysely kattaa laajemman osan asiakkaista, mukaan tulee enemmän myös kriittistä palautetta. Tulosten esittämisessä on hyvä tuoda esille, kuinka suuri osa asiakkaista on osallistunut Sovari-kyselyyn.
- Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn saattavat vastata erityisesti ne asiakkaat, joiden kanssa on käsitelty laajasti elämäntilanteeseen liittyneitä asioita. Vain pienimuotoista ohjausta tarvinnut nuori voi kyseenalaistaa syvälliseen kyselyyn vastaamisen. Nuoren voi olla vaikea kytkeä saamaansa apua sosiaaliseen vahvistumiseen, jos tuki on liittynyt yksittäisen käytännön asian hoitamiseen tai palveluohjaukseen, kuten opiskelupaikan hakupapereiden täyttämiseen.
- Sovari-tulosten esittämisessä on hyvä luonnehtia, millaisen vastaajajoukon vastauksiin tulokset perustuvat. Vastaajien taustatietoja, kuten ikä-, sukupuoli- ja koulutusjakaumaa voidaan vertailla myös valtakunnallisiin jakaumiin, jolloin voidaan havaita oman asiakaskunnan erityispiirteitä.

mitä tulisi puolestaan kehittää. Yksikkökohtaisten tulosten tulkinnassa voidaan hyödyntää valtakunnallisia tuloksia. Voidaan tarkastella, miten yksikön omat tulokset poikkeavat valtakunnallisista tuloksista: ovatko oman organisaation asiakkaat olleet samoihin asioihin tyytyväisiä kuin asiakkaat valtakunnallisesti vai poikkeavatko tulokset toisistaan.

Työpajan tai etsivän nuorisotyön yksikön Sovari-tulosten vertailussa valtakunnallisiin tuloksiin on hyvä muistaa, että tuloksiin vaikuttavat monet tekijät eivätkä ne kerro suoranaisesti työpajan ”hyvyydestä” tai ”huonoudesta”.

TPY laatii Sovarin valtakunnallisista tuloksista raportin vuosittain. Valtakunnalliset tulokset tuovat yleistietoa työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä. Tietoa voidaan hyödyntää vaikuttamistyössä ja viestinnässä valtakunnan tasolla ja paikallisesti. Raportti julkaistaan TPY:n verkkosivuilla (www.tpy.fi) sekä toimitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja aluehallintovirastojen (AVI) yhteyshenkilöille. Työpajojen ja etsivän nuorisotyön yksikkökohtaisia tietoja ei julkisteta.

Sovarin tuottama tieto palvelun arvioinnista

Seuraavassa tarkastellaan Sovarin tunnuslukuja, joita mittari tuottaa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön arvioinnista. Samassa yhteydessä annetaan ohjeita tulosten kuvaamiseen ja tulkitsemiseen sekä niihin liittyvään tiedottamiseen.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteutuksen arvioinnista tuotetaan seuraavat tulokset palveluyksiköittäin ja valtakunnallisesti:

1 Kysymyskohtaiset tulokset asiakkaiden tyytyväisyydestä palveluiden toteutukseen
Jokaisesta Sovarin väittämä-muotoisesta kysymyksestä tuotetaan keskiarvot ja vastausjakaumat, jotka kuvaavat kyseisen asian toteutumista ja onnistuneisuutta työpajalla tai etsivässä nuorisotyössä.

2 Tulokset työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteutuksesta osa-alueittain
Kullekin palvelun osa-alueelle saadaan keskiarvo kyseiseen teemaan liittyvistä väittämistä. Kunkin osa-alueen arviointi koostuu 2–4 arviointikysymyksestä.

a. Työpajatoiminnan osa-alueita ovat tehtävät ja osallisuus, yhteisöllisyys sekä työ- ja yksilövalmennus.

b. Etsivän nuorisotyön osa-alueita ovat tavoitettavuus, luotettavuus sekä avun ja tuen saaminen.

3 Kokonaisarvosanat työpajatoiminnan tai etsivän nuorisotyön toteutukselle
Työpajatoiminnan tai etsivän nuorisotyön toteutuksen kokonaisarvosana perustuu palvelun osa-alueiden keskiarvoihin.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteutuksen arviointi perustuu kysymyksiin, joissa on esitetty myönteisiä väittämiä, esimerkiksi ”saan tehtävissäni onnistumisen kokemuksia” ja ”olemme suunnitelleet yhdessä tulevaa toimintaa”. Väittämille on annettu viisi vastausvaihtoehtoa, jotka saavat arvot 1–5 (taulukko 1).

Palvelun arviointiin saaduista vastauksista tuotetaan arvosanat, jotka perustuvat vastausten keskiarvoihin asteikolla 1–5.

Taulukko 1. Vastausvaihtoehdot työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön väittämämuotoisiin arviointikysymyksiin (esimerkiksi ”saan tehtävissäni onnistumisen kokemuksia”).

Arvo	Vastausvaihtoehto	Tulkinta toimintaperiaatteen toteutumisesta
1	Täysin eri mieltä	Periaate palvelussa on toteutunut hyvin heikosti.
2	Jokseenkin eri mieltä	Periaate palvelussa on toteutunut melko heikosti.
3	Ei samaa eikä eri mieltä	Periaate palvelussa on toteutunut kohtalaisesti.
4	Jokseenkin samaa mieltä	Periaate palvelussa on toteutunut melko hyvin.
5	Täysin samaa mieltä	Periaate palvelussa on toteutunut erittäin hyvin.

Seuraavissa kaaviokuvissa tuodaan esille keskiarvot työpajatoiminnan (kuvio 4) sekä etsivän nuorisotyön (kuvio 5) arvioinnin tuloksista. Kaavioissa tulevat esille asia-/kysymyskohtaiset arvosanat, palveluiden osa-alueiden toteutumisen arvosanat sekä kokonaisarvosanat. Kaaviokuviin on yhdistetty asiakkaiden arviot omasta motivaatiostaan osallistua työpajatoimintaan tai ottaa vastaan etsivän nuorisotyöntekijän apua ja tukea. Motivaatio on edellytys palvelun toteutumiselle.

Kuvio 4. Työpajatoiminnan arvioinnin keskiarvot osa-alueittain ja kokonaisuutena sekä valmentautujan motivaation keskiarvo. Lähde: Työpajatoiminnan Sovari (10.6.2016) (N=617).

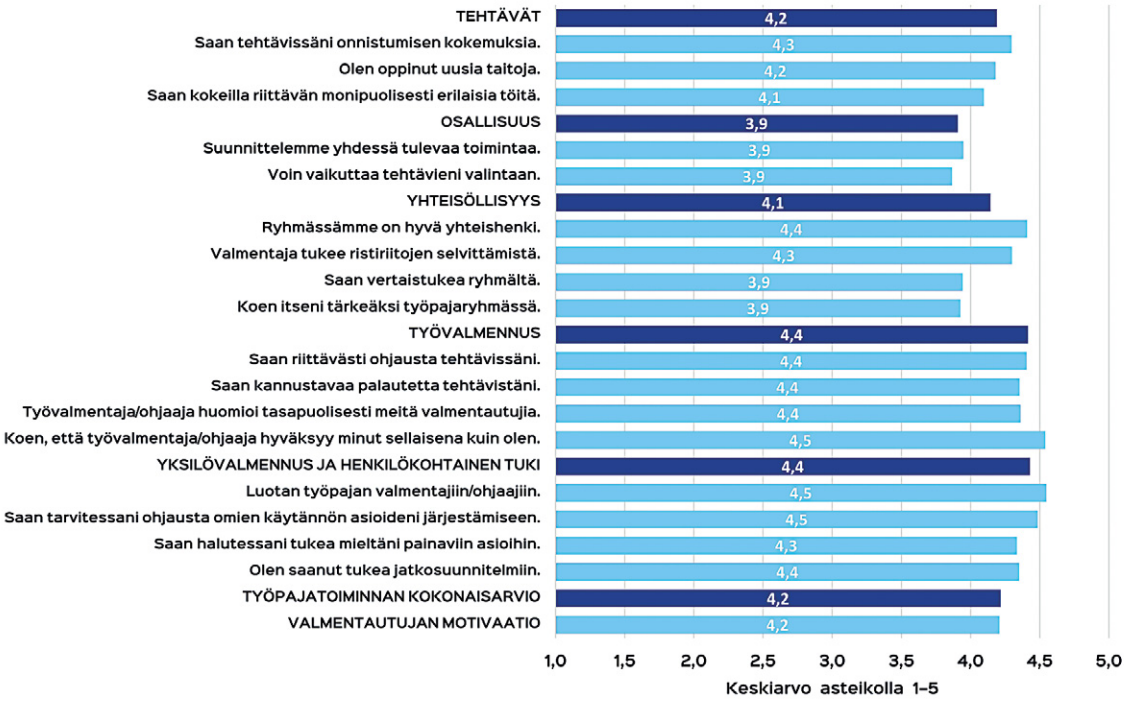

Kuvio 5. Etsivän nuorisotyön arvioinnin keskiarvot osa-alueittain ja kokonaisuutena sekä nuoren motivaation keskiarvo. Lähde: Etsivän nuorisotyön Sovari (10.6.2016) (N= 288-332).

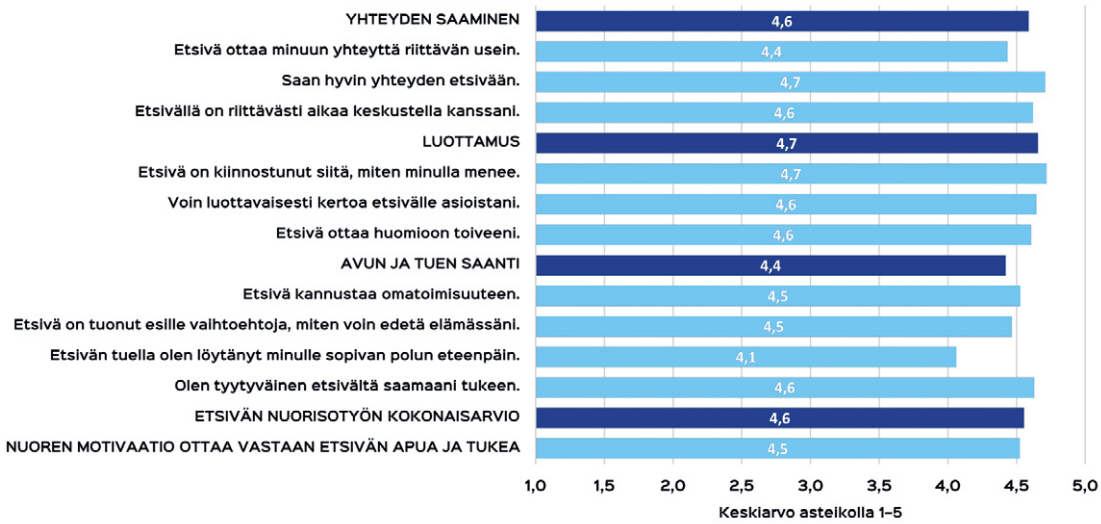

Oheisessa esimerkkiaineistossa tehtävien toteuttamiselle työpajatoiminnassa on saatu keskiarvo 4,2, joka perustuu kolmen kysymyksen vastausjakaumiin. Tehtävien arvioinnissa mitataan sitä, kuinka hyvin työpajatoiminnassa on pystytty tarjoamaan onnistumisen kokemuksia, uuden oppimisen kokemuksia ja mahdollisuuksia kokeilla erilaisia töitä työpajajakson aikana. Näille on saatu arvosanat 4,1 – 4,3. Puolestaan valmentautujien osallisuutta työpajalla on mitattu kahdella kysymyksellä, jotka ovat saaneet keskiarvon 3,9.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vahvuuksia voidaan löytää niistä asioista, joissa on saatu erityisen hyviä keskiarvoja. Toiminnan kehittämistarpeita taas voidaan havaita niissä asioissa, joissa on saatu heikoimpia keskiarvoja. Keskiarvojen tulkinnassa voidaan hyödyntää taulukossa 2 (seuraavalla sivulla) esiteltyjä määritelmiä.

Itsessään Sovari ei aseta tavoitteita työpajatoiminnan toteutukselle. Ei ole annettu yleisesti tavoiteltua tasoa, mikä on ”riittävän hyvä” tulos Sovarissa. Tulosten tulkitseminen, avaaminen ja tavoitteiden asettaminen ovat organisaation omissa käsissä. Hyvissäkin tuloksissa voidaan nähdä kehittämiskohtia.

Valtakunnalliset tulokset kertovat, missä asioissa työpajatoiminnassa tai etsivässä nuorisotyössä yleisesti on onnistuttu hyvin ja missä puolestaan heikommin. Myönteiset tulokset kertovat myös siitä, mihin asioihin on panostettu enemmän. Matalammat keskiarvot voivat viitata asioihin, joihin toiminnassa ei ole panostettu yhtä paljon tai joissa voi olla vaikeampi saavuttaa tuloksia panostamisesta huolimatta.

Organisaation tuloksia on hyvä vertailla valtakunnallisiin tuloksiin: onko organisaation parhaat keskiarvot

Taulukko 2.

Arvo	Määritelmä
4,6–5	Työpajatoiminnan / etsivän nuorisotyön erityinen vahvuus, arvioitu periaate toteutuu palvelussa erittäin hyvin asiakkaiden näkökulmasta
4,1–4,5	Työpajatoiminnan / etsivän nuorisotyön vahvuus, arvioitu periaate toteutuu hyvin asiakkaiden näkökulmasta
3,6–4	Arvioitu periaate toteutuu kohtalaisesti: useiden asiakkaiden näkökulmasta periaate on toteutunut hyvin, mutta osa asiakkaista voi nähdä siinä kehittämistarpeita
3,1–3,5	Arvioitu periaate toteutuu jossain määrin, toiminnan kehittämisessä on hyvä ottaa huomioon kehittämistarpeet asiakkaiden näkökulmasta
Alle 3,1	Arvioitu periaate toteutuu työpajalla heikosti

tavoitettu samoissa asioissa kuin valtakunnallisissa tuloksissa. Ja päinvastoin: ovatko heikoimmat keskiarvot saatu samoissa asioissa, joissa myös valtakunnalliset keskiarvot ovat matalia. Jos organisaation parhaat tai heikoimmat tulokset koskevat eri asioita kuin valtakunnallisissa tuloksissa, voidaan niistä havaita organisaation omaleimaisia piirteitä: työpajalla tai etsivässä työssä on voitu panostaa joihinkin asioihin erityisen hyvin tai joitakin asioita on voinut jäädä poikkeuksellisesti varjoon.

Organisaation keskiarvojen vertailussa on huomioitava satunnaisvaihtelun vaikutus tuloksiin. Erityisesti pienissä vastausaineistoissa voi olla suuri merkitys sillä, onko vastaajilla sattunut olemaan ”hyvä tai huono päivä” tai mihin asiaan hän sillä hetkellä on tyytyväinen tai tyytymätön. Suurissa vastausaineistossa satunnaisvaihtelu on pienempi: joukossa on todennäköisesti tasaisemmin heitä, joilla on se hyvä tai huono päivä. Pienistä keskiarvoeroista ei voida vetää erityisiä johtopäätöksiä. Satunnaisvaihtelu voi tuoda muutaman vastaajan vastaajaryhmissä keskiarvoihin jopa 0,3:n suuruisia eroja.

Sovari tuottaa työpajoilla ja etsivässä nuorisotyössä tietoa myös palveluiden arvioinnin kysymyskohtaisista vastausjakaumista (kuviot 6 ja 7). Kuviossa 6 vastausjakaumat kertovat, kuinka suuri osa valmentautujista on kokenut, että väittämien mukaiset periaatteet toteutuvat työpajatoiminnassa hyvin, melko hyvin, kohtalaisesti tai heikosti. (Yhteenvedossa on yhdistetty vastaukseen ”eri mieltä” kysymyksen kaksi vastausvaihtoehtoa ”jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”.)

Vastausjakaumissa voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, missä asioissa täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuudet ovat suurimmat ja missä asioissa päinvastaista mieltä olevien osuudet ovat suurimmat.

Tulosten esittämisessä ja työpajan sisäisessä keskustelussa voidaan pohtia, mikä on tavoiteltu taso Sovari-tuloksissa. Vaikka esimerkin mukaiset Sovari-tulokset ovat valtaosin hyviä, pieni osa valmentautujista näkee puut-

teita työpajatoiminnan toteutuksessa. Kehittämistarpeita voidaan jäsentää kysymysten kautta: Tulisiko kaikilla valmentautujilla olla mahdollisuus oppia uutta ja vaikuttaa tehtäviensä valintaan työpajajakson aikana? Voisiko jokainen valmentautuja kokea itsensä tärkeäksi työpajaryhmässään? Tulisiko valmentautujien saada enemmän tukea jatkosuunnitelmien tekemiseen?

TYÖPAJATOIMINNAN ARVIOINTIA KOSKEVIEN SOVARI-TULOSTEN TULKINTA

Oheisia esimerkkituloksia työpajatoiminnasta voidaan tulkita ja kuvata keskiarvojen ja vastausjakaumien pohjalta esimerkiksi seuraavalla tavalla (kuvio 6). On hyvä tuoda esille, mihin väittämät työpajatoiminnan toteutuksesta perustuvat. Keskiarvoista ja vastausjakaumista saadaan perusteluita väittämien tueksi.

Esimerkiksi väittämän ”saan tehtävissäni onnistumisen kokemuksia” vastausjakauman mukaan puolet vastanneista (47 %) on kokenut työpajatoiminnan tarjoavan hyvin onnistumisen kokemuksia. Valtaosa vastanneista (89 %) on kokenut toiminnan tarjoavan onnistumisen kokemuksia vähintään melko hyvin. Puolestaan 4 prosenttia vastanneista on ollut päinvastaista mieltä (kuvio 6).

Esimerkkiaineistossa Sovari-kyselyyn vastanneet työpajojen valmentautujat ovat olleet valtaosin tyytyväisiä työpajatoimintaan ja antavat sille asteikolla 1–5 yleisarvosanan 4,2. Erityisesti työ- ja yksilövalmennusten toteutukset saavat hyvän arvosanan 4,4, mikä kertoo yleisestä tyytyväisyydestä palvelun toteutukseen.

Sovarin tulosten mukaan työpajan työtehtävät tukevat hyvin uuden oppimista ja tuottavat onnistumisen kokemuksia:
89 % Sovari-kyselyyn vastanneista valmentautujista on saanut onnistumisen kokemuksia,
80 % kokee oppineensa työtehtävissä uusia taitoja ja
80 % on saanut kokeilla riittävän monipuolisesti erilaisia töitä.

Työpajalla tuetaan osallisuuden toteutumista:
73 % kyselyyn vastanneista valmentautujista on sitä mieltä, että työpajalla suunnitellaan yhdessä valmentautujien kanssa tulevaa toimintaa ja
72 % kokee voineensa vaikuttaa tehtäviensä valintaan.

Sovarin mukaan työpajan yhteisössä tuetaan hyvin ryhmään kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tunnetta:
90 % valmentautujista arvioi, että työpajaryhmässä on hyvä yhteishenki,
83 % vastaajista on sitä mieltä, että valmentajat tukevat ristiriitojen selvittämistä ryhmässä,
70 % tuntee itsensä tärkeäksi työpajaryhmässä ja
68 % kokee saavansa ryhmältään vertaistukea.

Sovari-kysely tuo myös esille, että valmennusta toteutetaan työpajalla välittävässä, luottamuksellisessa ja kannustavassa hengessä:
93 % valmentautujista luottaa työpajan valmentajiin,
90 % kokee, että työvalmentaja hyväksyy valmentautujan sellaisena kuin hän on,
88 % on saanut kannustavaa palautetta tehtävistään ja
84 % on saanut halutessaan tukea mieltään painaviin asioihin.

Keskeinen edellytys työpajatoiminnassa onnistumiseen on valmentautujien oma motivaatio osallistua toimintaan. Työpajan valmentautujista valtaosa (81 %) on motivoitunut osallistumaan työpajatoimintaan. Viidesosa valmentautujista arvioi motivaatiotasonsa keskinkertaiseksi tai heikoksi.

Kuvio 6. Työpajatoiminnan arvioinnin vastausjakaumat osa-alueittain sekä valmentautujan motivaatio osallistua työpajatoimintaan (N=617). Lähde: Työpajatoiminnan Sovari (10.6.2016).

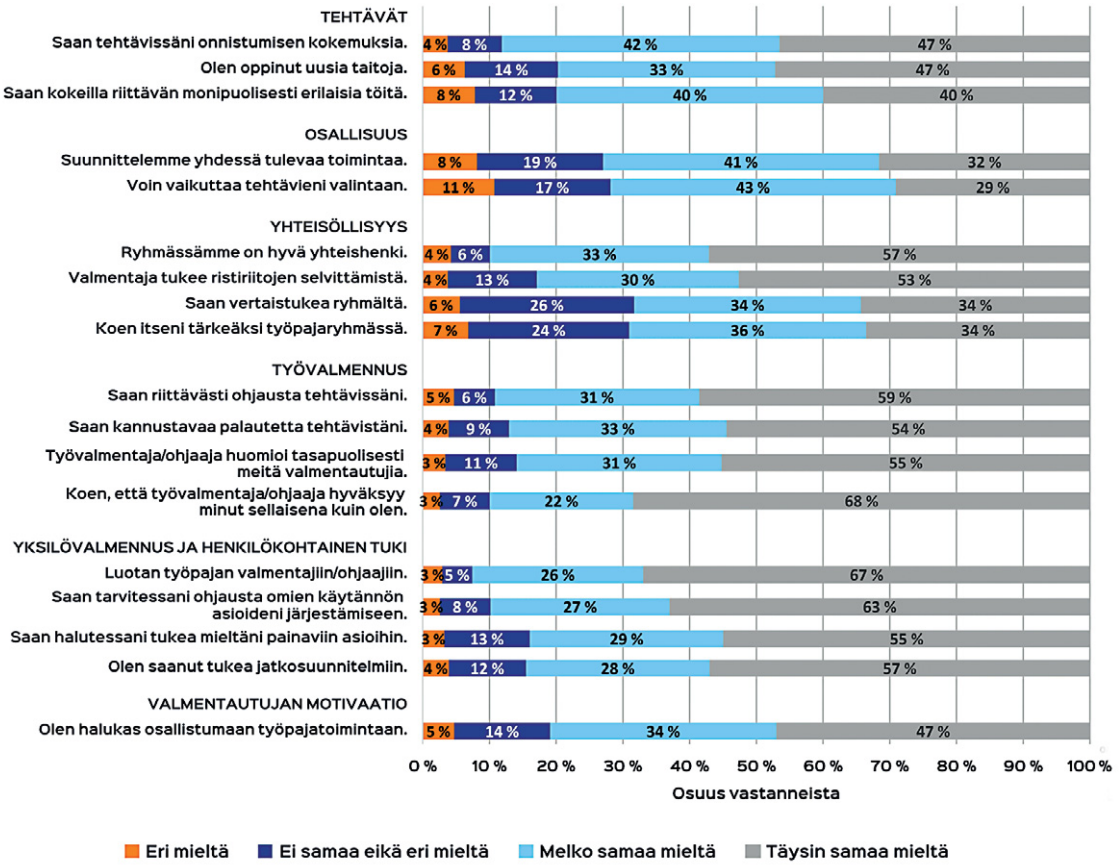

ETSIVÄN NUORISOTYÖN ARVIOINTIA KOSKEVIEN SOVARI-TULOSTEN TULKINTA

Esimerkkiaineistoa etsivän nuorisotyön Sovari-tuloksista voidaan tulkita esimerkiksi seuraavaan tapaan (kuvio 7).

Etsivän nuorisotyön tuloksista havaitaan, että kyselyyn vastanneet nuoret ovat olleet yleisesti hyvin tyytyväisiä saamaansa palveluun: etsivän nuorisotyön toteutuksen arvio yltää keskiarvoon 4,6.

Sovarin mukaan yhteydensaanti nuoren ja etsivän välillä on sujuvaa:
88 % nuorista on pitänyt etsivän yhteydenpitoa nuoreen riittävänä ja
94 % on kokenut, että etsivällä on riittävästi aikaa keskustella nuoren kanssa.

Nuoret pystyvät luottamaan hyvin etsivään nuorisotyöntekijään:
92 % nuorista luottaa etsivään nuorisotyöntekijään ja
96 % on kokenut, että etsivä on kiinnostunut siitä, miten nuorella menee.

Nuoret saavat etsiviltä ohjausta muissa palveluissa asiointiin ja sopivien polkujen löytämiseen elämässä eteenpäin:
94 % nuorista on tyytyväisiä etsivältä saamaansa tukeen,
89 % on saanut kannustusta omatoimisuuteen,
91 % on keskustellut etsivän kanssa vaihtoehdoista, miten nuori voisi edetä elämässään ja
75 % on löytänyt etsivän tuella itselleen sopivan polun eteenpäin.

Kuvio 7. Etsivän nuorisotyön arvioinnin vastausjakaumat osa-alueittain sekä nuoren motivaatio ottaa vastaan etsivän apua ja tukea (N=288-332). Lähde: Etsivän nuorisotyön Sovari (10.6.2016).

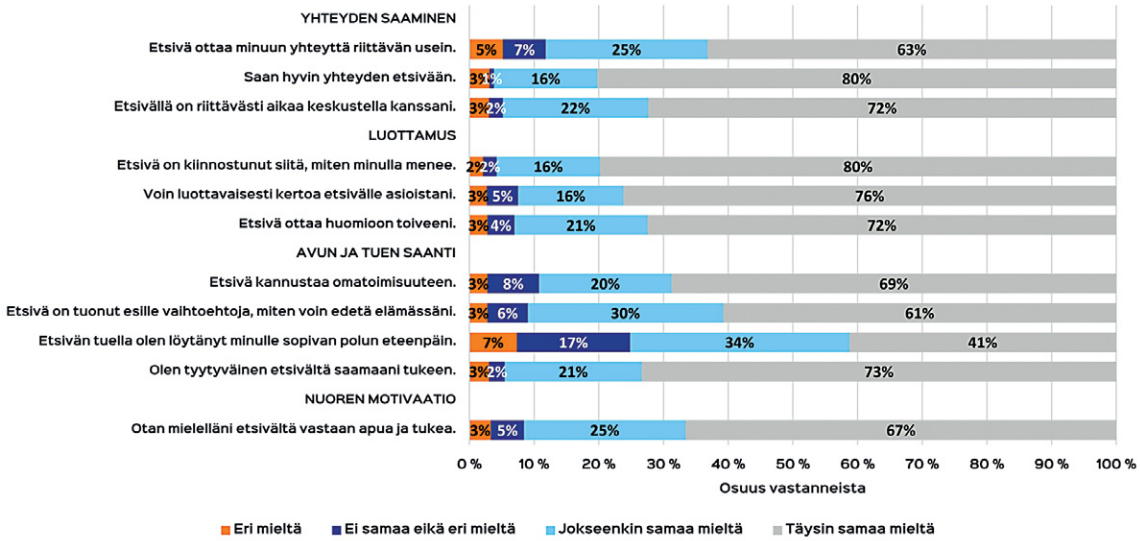

Kuvio 8. Asiat, joissa nuoret ovat saaneet apua tai tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä (N= 290).
Lähde: Etsivän nuorisotyön Sovari (10.6.2016).

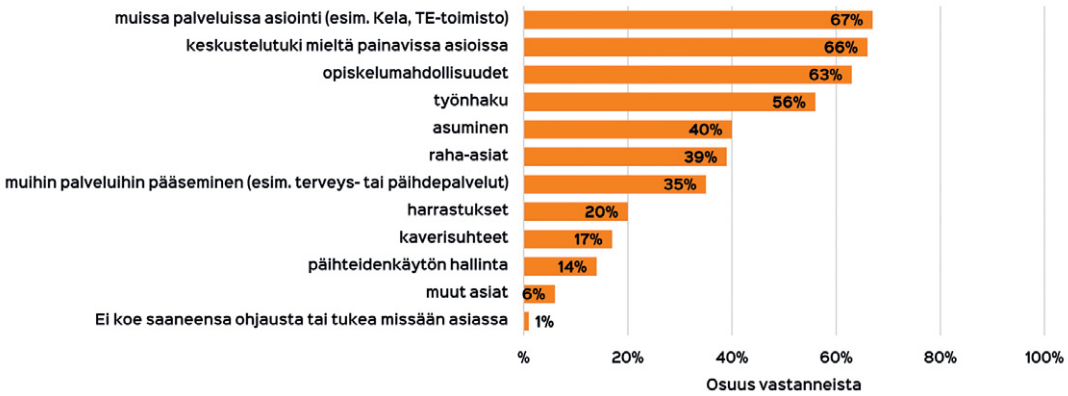

Etsivän nuorisotyön osalta Sovari tuottaa lähemmin tietoa siitä, mihin asioihin nuoret ovat saaneet apua tai tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä (kuvio 8). Tuloksista saadaan esille, millaisia tuentarpeita nuorilla on ja missä määrin heidän kanssaan käsitellään erilaisia teemoja.

Esimerkkiaineistossa nousee esille, että ymmärtäväinen keskusteleminen nuoren asioista on tärkeä osa etsivää työtä. Useimmat nuoret ovat saaneet tukea muissa palveluissa asiointiin ja opiskelumahdollisuuksien jäsentämiseen. Myös työnhaku, asuminen ja raha-asiat ovat yleisiä teemoja yhteistyössä. Joka kolmas kyselyyn vastannut asiakas on ohjattu muihin palveluihin, kuten terveys- tai päihdepalveluihin.

Sovarin tuottama tieto asiakkaiden sosiaalisesta vahvistumisesta

Sovari antaa vastauksia sosiaalisen vahvistumisen arvioinnissa seuraaviin kysymyksiin:

1 **Kuinka suuri osa valmentautujista tai nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista** työpajajakson tai etsivän nuorisotyön palvelujakson aikana?

2 **Millä osa-alueilla ja millaisissa asioissa valmentautujat tai nuoret ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista työpajajakson tai etsivän nuorisotyön aikana** itsetuntemuksen, sosiaalisten taitojen, arjen asioiden hallinnan, opiskelu- ja työelämävalmiuksien sekä elämänhallinnan saralla?

3 **Kuinka hyvin työpajatoiminta vastaa valmentautujien tuen tarpeisiin?**

Sovari-tulosten pohjalta voidaan luonnehtia asiakkaiden kokemaa myönteistä muutosta työpajajakson tai etsivän nuorisotyön aikana. Tulosten pohjalta voidaan tuoda esille, millä osa-alueilla ja lähemmin millaisissa asioissa asiakkaat ovat erityisesti kokeneet myönteistä muutosta. Kuvioon 9 on koottu työpajatoiminnan vaikuttavuuden tuloksia.

TYÖPAJATOIMINNAN SOSIAALISESTI VAHVISTAVIEN VAIKUTUSTEN TULKINTA SOVARI-TULOSTEN POHJALTA

Esimerkkiaineistossa esitettyjä tuloksia valmentautujien sosiaalisesta vahvistumisesta työpajajakson aikana voidaan tulkita ja kuvata esimerkiksi seuraavalla tavalla (kuvio 9).

Työpajojen esimerkkiaineistossa valmentautujat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana erityisesti arjen asioiden hoitamisessa, kuten päivärytmin hallinnassa sekä virastoasioiden ja talouden hoitamisessa:
65 % valmentautujista on kokenut päivärytminsä parantuneen työpajajaksolla,
54 % tuntee ottavansa vahvemmin vastuuta omista arjen asioistaan,
47 % arvioi virastoasioiden hoitamisen helpottuneen ja
37 % kykenee hoitamaan raha-asioitaan entistä paremmin.

Sosiaalinen vahvistuminen on ilmennyt useilla valmentautujilla opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistumisena, muun muassa työtehtävissä jaksamisessa, työelämän pelisääntöjen noudattamisessa ja opiskeluhalukkuudessa:
54 % valmentautujista arvioi työtehtävissä jaksamisensa parantuneen,
45 % opiskeluhalukkuutensa lisääntyneen ja
43 % arvioi noudattavansa entistä paremmin työelämän pelisääntöjä, kuten työaikoja.

Sosiaalinen vahvistuminen tuli esille useilla valmentautujilla sosiaalisten taitojen, itsetunnon ja elämänhallinnan vahvistumisena:
63 % vastanneista valmentautujista tuntee entistä vahvemmin osaavansa tehdä hyvin joitakin asioita ja
56 % näkee entistä paremmin hyviä ominaisuuksiaan,
62 % on kokenut edistymistä taidoissaan toimia toisten ihmisten kanssa,
55 % on saanut rohkeutta tuoda esille omia näkemyksiään ja
53 % rohkeutta pyytää apua toisilta ihmisiltä,
56 % arvioi suunnitelmiensa selkeytyneen elämässä eteenpäin,
51 % on saanut uskoa omien tavoitteiden saavuttamiseen,
51 % luottaa entistä enemmän siihen, että kykenee selviytymään ongelmatilanteistakin ja
50 % kokee voivansa vaikuttaa entistä paremmin oman elämänsä kulkuun.

Sovari-tuloksia valmentautujien sosiaalisesta vahvistumisesta työpajajakson aikana voidaan tarkastella osa-alueittain esimerkiksi seuraavalla tavalla (kuvio 10).

Sovari-kyselyyn vastanneista työpajojen valmentautujista valtaosa (96 %) on kokenut sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä sosiaalisen vahvistumisen osa-alueella. Selvän muutoksen parempaan ainakin yhdessä asiassa on havainnut 62 prosenttia valmentautujista. Useimmilla on tullut esille konkreettista parannusta arjen asioiden hoitamisessa sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksissa. Useimmat ovat kokeneet ainakin jossain määrin myönteistä muutosta myös itsetuntemuksessa, sosiaalisissa taidoissa ja elämänhallinnassa. Sosiaalista vahvistumista tapahtuu useimpien valmentautujien kohdalla useilla osa-alueilla samanaikaisesti.

Kuvio 9. Työpajatoiminnan valmentautujien kokema muutos sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla työpajajakson aikana (N=673). Lähde: Työpajatoiminnan Sovari (10.6.2016).

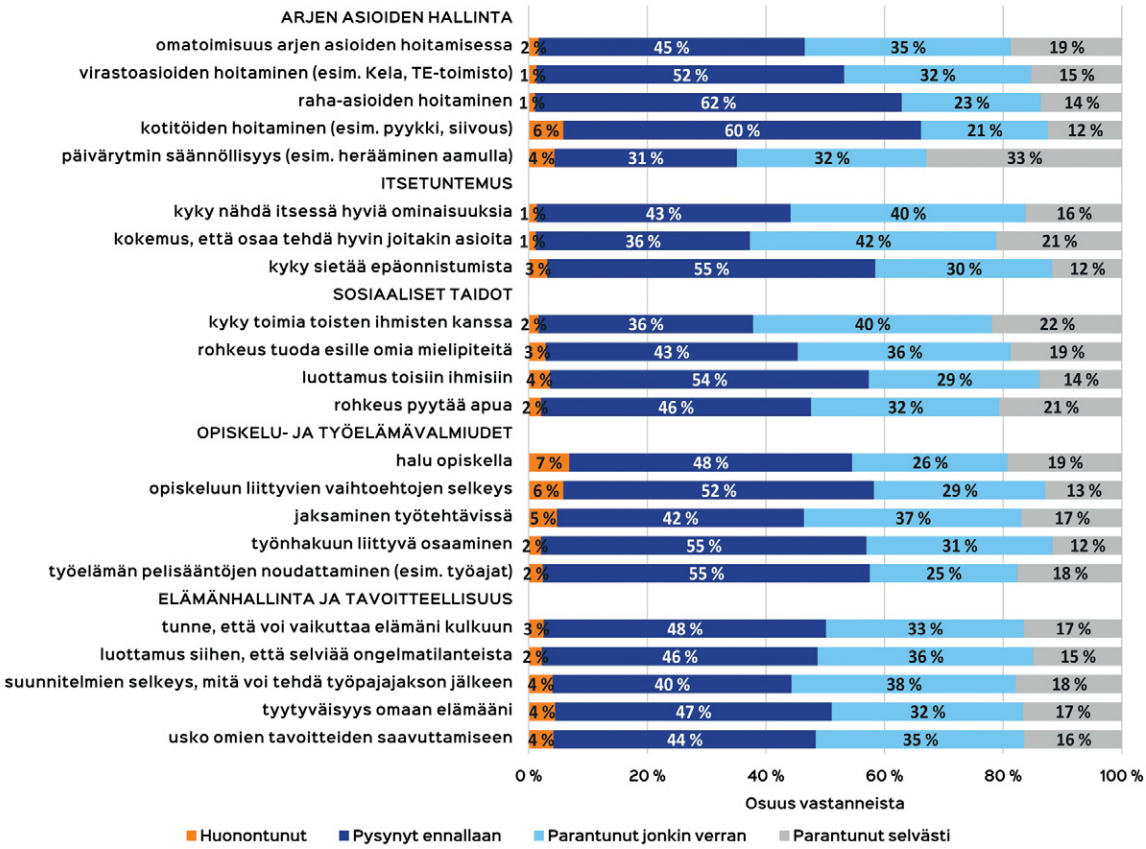

Sosiaalista vahvistumista summaavana tuloksena Sovari tuottaa tietoa siitä, kuinka suuri osa asiakkaista on kokenut edistystä ainakin yhdessä asiassa kullakin sosiaalisen vahvistumisen osa-alueella ja ainakin yhdellä osa-alueella kokonaisuudesta (kuvio 10).

Työpajojen Sovari-mittari tuottaa lisäksi tietoa siitä, kuinka hyvin työpajatoiminta on vastannut valmentautujien tuen tarpeisiin sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla (kuvio 11). Vastaukset antavat lähempiä viitteitä siitä, mihin asioihin ja edistysaskeliin val-

Kuvio 10. Osuudet työpajatoiminnan valmentautujista, jotka ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista selvästi tai vähintään jossain määrin ainakin yhdessä asiassa osa-alueittain ja kokonaisuudessaan (N=670). Lähde: Työpajatoiminnan Sovari (10.6.2016)

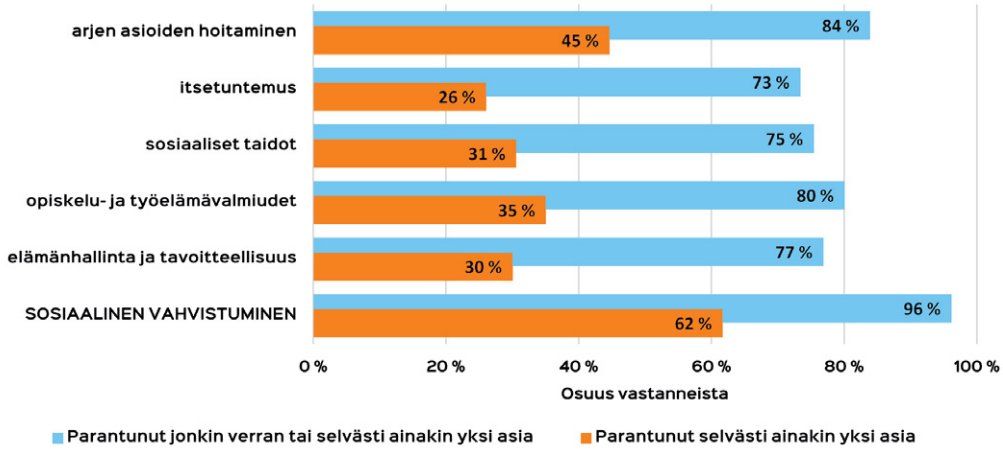

Kuvio 11. Työpajojen valmentautujien kokema tuen tarve ja saanti työpajajakson aikana (N=670). Lähde: Työpajatoiminnan Sovari (10.6.2016)

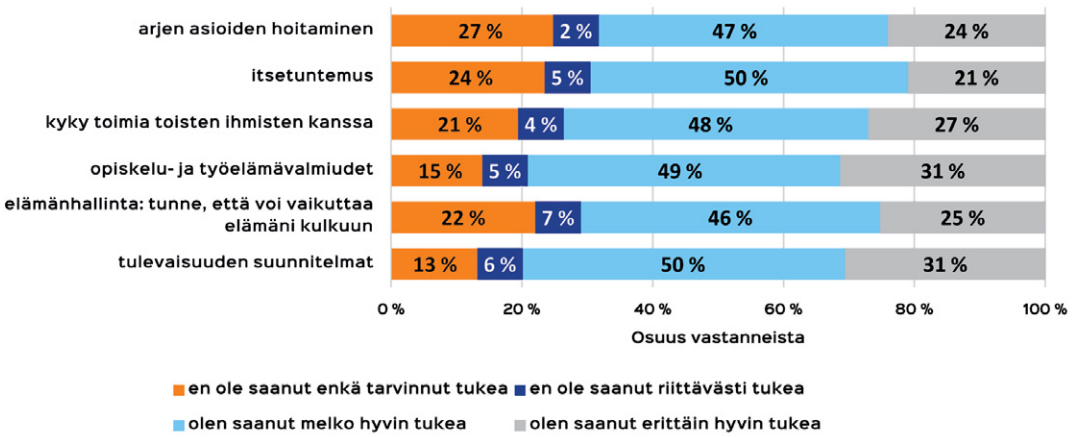

mentautujan elämäntilanteessa työpajatoiminta on myötävaikuttanut.

Esimerkkituloksissa nousee esille, että valmentautujat kokevat tarvinneensa ja saaneensa työpajalla tukea erityisesti opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistamisessa sekä tulevaisuuden suunnitelmien jäsentämisessä. Useimmat valmentautujat kokevat saaneensa tarvitsemaansa tukea myös sosiaalisissa taidoissa eli kyvyssä toimia toisten ihmisten kanssa, arjen asioiden hoitamisessa ja itsetuntemuksen vahvistamisessa. Valtaosin työpajat ovat vastanneet valmentautujien tuen tarpeisiin. Lähinnä elämänhallintaan ja tulevaisuuden suunnitelmiin liittyen valmentautujat olisivat toivoneet enemmän tukea työpajajakson aikana.

Kuvio 12. Nuorten kokema muutos sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla etsivän nuorisotyön ajanjaksolla (N=332). Lähde: Etsivän nuorisotyön Sovari (10.6.2016).

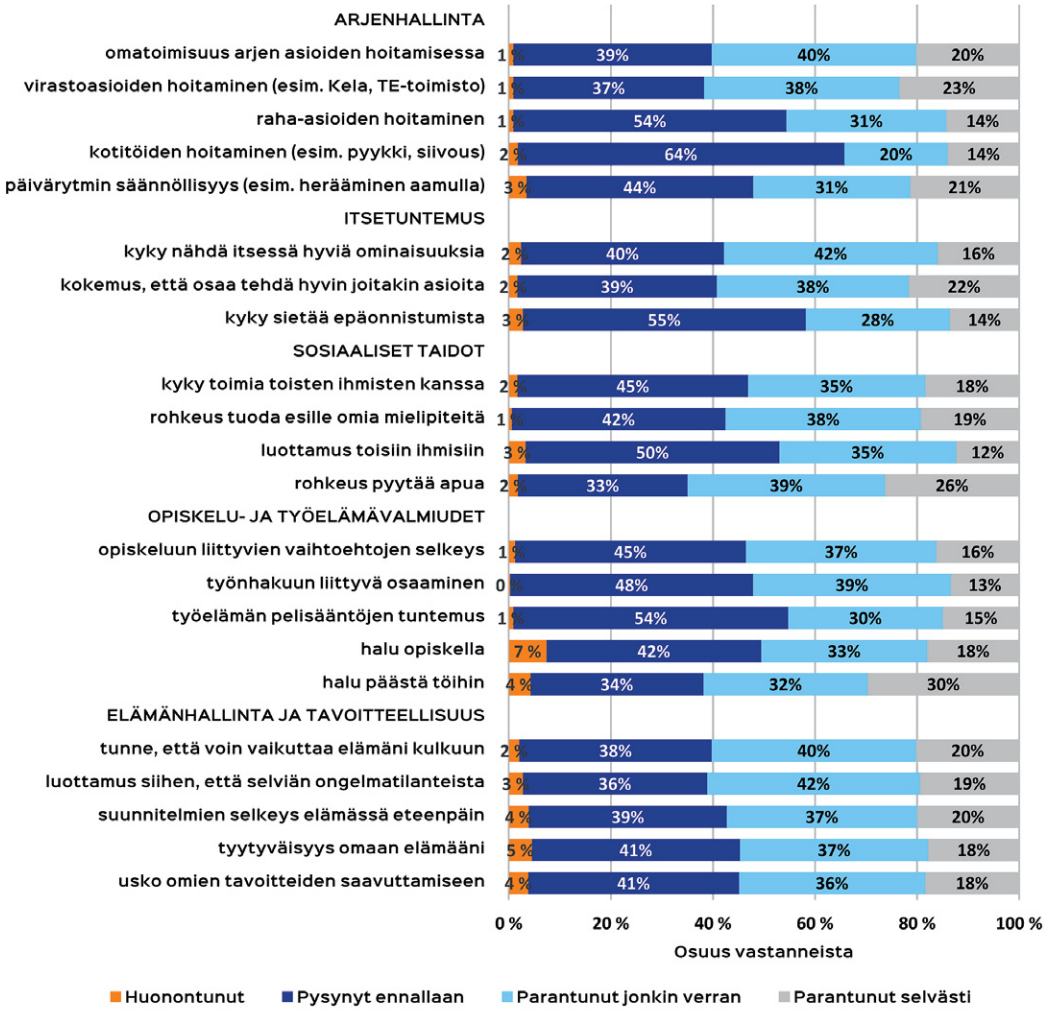

Kuvioihin 12 ja 13 on koottu etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden tuloksia esimerkkiaineiston pohjalta kysymyskohtaisesti, sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla ja kokonaisuutena. Etsivän nuorisotyön Sovari-mittari tuottaa lisäksi tietoa siitä, millä sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla nuoret ovat kokeneet saaneensa apua etsivältä työntekijältä (kuvio 14). Tulokset vahvistavat tietoa siitä, että koetut myönteiset muutokset elämäntilanteessa kytkeytyvät etsivältä nuorisotyöntekijältä saatuun apuun ja tukeen.

Sovari-kyselyissä vastaajat arvioivat, suosittelisivatko he työpajatoimintaa tai etsivää nuorisotyötä kaverilleen. Tämä kysymys antaa tietoa siitä, onko näihin palveluihin osallistuminen ollut heille hyödyllistä.

Kuvio 13. Osa-alueittain ja kokonaisuudessaan esitetyt osuudet etsivän nuorisotyön nuorista, jotka ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista selvästi tai vähintään jossain määrin ainakin yhdessä asiassa etsivän nuorisotyön ajanjaksolla (N=332). Lähde: Etsivän nuorisotyön Sovari (10.6.2016)

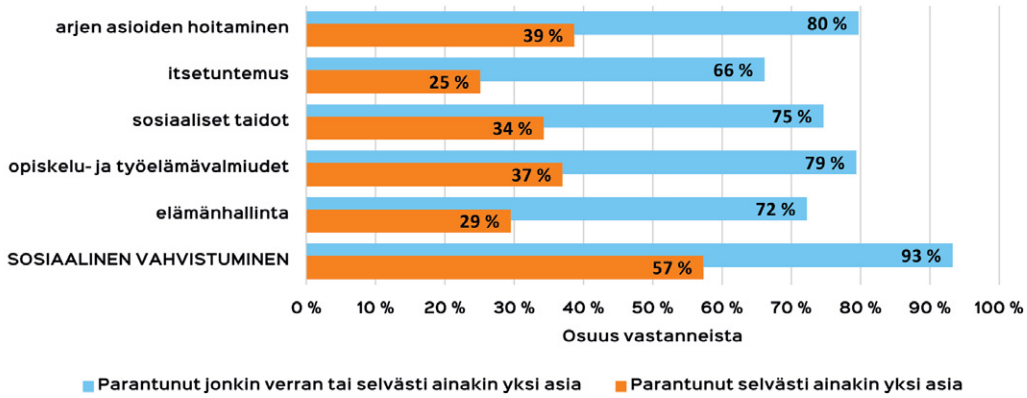

Kuvio 14. Asiat, joihin etsivä nuorisotyö on vaikuttanut myönteisesti nuorten elämäntilanteessa (N=287). Lähde: Etsivän nuorisotyön Sovari (10.6.2016)

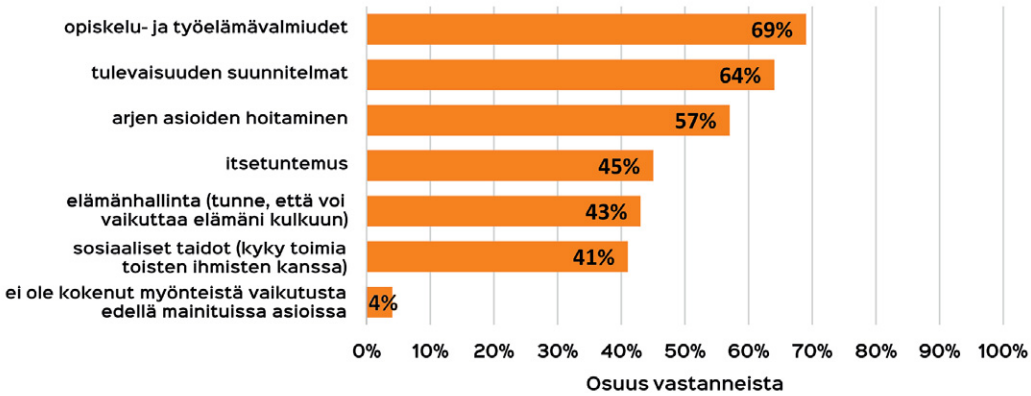

ETSIVÄN NUORISOTYÖN SOSIAALISESTI VAHVISTAVIEN VAIKUTUSTEN TULKINTA SOVARI-TULOSTEN POHJALTA

Sovari-tuloksia nuorten sosiaalisesta vahvistumisesta etsivän nuorisotyön aikana voidaan tarkastella osa-alueittain esimerkiksi seuraavalla tavalla (kuviot 12 ja 13). Etsivän nuorisotyön Sovari-tuloksissa kaikkiaan 93 prosenttia kyselyyn vastanneista nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista jonkin verran tai selvästi ainakin yhdellä osa-alueella. Nuorista 57 prosenttia on kokenut selkeän muutoksen ainakin yhdellä osa-alueella.

Etsivän nuorisotyön Sovari-tuloksissa kaaviossa 12 on ilmennyt sosiaalista vahvistumista erityisesti opiskelu- ja työelämävalmiuksissa:
51 %:lla nuorista halukkuus päästä opiskelemaan on vahvistunut,
53 %:lla opiskeluun liittyvät suunnitelmat ovat selkeytyneet ja
62 %:lla halu päästä töihin on vahvistunut.
Valtaosalla nuorista on tapahtunut arvioidensa mukaan myönteistä kehitystä arjen asioiden hoitamisessa:
61 % on kokenut virastoasioiden hoitamisen helpottuneen,
60 % tuntee hoitavansa omatoimisemmin arjen asioitaan,
52 % arvioi päivärytminsä muuttuneen säännöllisemmäksi ja
44 % kykenee hoitamaan entistä paremmin raha-asioitaan.

Sosiaalinen vahvistuminen on ilmennyt useilla nuorilla itsetuntemuksen, sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan vahvistumisena:
58 % nuorista näkee itsessään entistä enemmän hyviä ominaisuuksia,
65 % kokee, että rohkeus pyytää apua toisilta ihmisiltä on lisääntynyt,
61 % luottaa entistä vahvemmin siihen, että kykenee selviytymään myös ongelmatilanteista ja
57 % näkee suunnitelmiensa selkeytyneen elämässä eteenpäin.

Esimerkkiaineiston mukaan nuoret ovat kokeneet, että yhteistyö etsivän työntekijän kanssa on vaikuttanut myönteisesti erityisesti opiskelu- ja työelämävalmiuksiin, tulevaisuuden suunnitelmiin sekä arjen asioiden hoitamiseen (kuvio 14). Juuri näillä osa-alueilla nuoret ovat myös kokeneet eniten sosiaalista vahvistumista. Nuorten kokemuksen mukaan etsivä nuorisotyö on onnistuneesti tukenut heitä myös itsetuntemuksessa, sosiaalisissa taidoissa ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Sovariin vastanneista nuorista kaikkiaan 96 prosenttia oli saanut tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä ainakin yhdellä sosiaalisen vahvistumisen osa-alueella, kun taas 4 prosenttia arvioi, ettei ollut saanut tällaista tukea.

SOSIAALINEN VAHVISTUMINEN ASIAKKAIDEN KERTOMANA

Sovarin kahden avomuotoisen kysymyksen kautta saadaan asiakkaiden omin sanoin kuvausta toiminnan kehittämistarpeista ja työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikutuksista heidän elämäntilanteessaan. Asiakkaiden kokemukset työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkityksestä kertovat lähemmin, mistä sosiaalisessa vahvistumisessa on kysymys.

Vastauksissa tulevat esille palvelun vaikutukset sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla, toisilla laajemmin, toisilla taas keskittyen yhteen tai kahteen osa-alueeseen. Asiakkaiden kirjoittamia kokemuksia on tärkeää tuoda esille Sovarin lukumääräisten tulosten ja prosenttilukujen rinnalla esimerkiksi sidosryhmille tiedottamisessa.

Seuraavassa on **työpajojen valmentautujien kirjoittamia kokemuksia Sovari-kyselyyn, mitä hyvää työpajajakso on antanut heille**. Valmentautujien kirjoituksissa nousevat esille esimerkiksi työpajatoiminnan vaikutukset osaamiseen työtehtävissä, itsetuntemukseen, sosiaalisiin taitoihin ja päivärytmiin. Sosiaalinen vahvistuminen liittyy usein samanaikaisesti moneen asiaan.

> ”Se on antanut minulle paljon energiaa ja hyviä kokemuksia. Itseluottamukseni ja uskoni omaan pärjäämiseen on kasvanut huomattavasti.”
>
> ”Rohkeutta mielipiteiden ilmaisuun, itseluottamusta.”
>
> ”Koen voivani viihtyä ryhmissä ja ryhmätilanteissa. Olen varmempi tekemään itselleni annettuja tehtäviä ja uskallan jopa sanoa, jos jokin ei toimi. Jaksan paremmin päivän yli kun työtehtävät ovat olleet mielekkäitä ja vaihtelevia.”
>
> ”Olen oppinut kaikenlaista esim. metallin ja puun käsittelyä ja myös ruiskumaalausta. Unirytmit parani.”
>
> ”Olen oppinut tulemaan toimeen monenlaisten ihmisten kanssa ja oppinut uusia taitoja mitä tulee taiteisiinkin ja kädentaitoihin.”
>
> ”Olen saanut varmuuden että osaan tehdä monipuolisesti töitä.”
>
> ”Mielekästä tekemistä työpäiviksi, työssäkäynti rytmittänyt elämää.”
>
> ”Pysyä arjessa mukana ja tahto tehdä työtä.”
>
> ”Olen saanut paljon uusia ystäviä, aikataulua arkeen, sain lapsen päivähoitoon, opin uusia käden taitoja. Taidan sittenkin tykätä asiakaspalvelusta...”
>
> ”Olen valmentautunut mahdollisesti syksyllä alkavaan kouluun ja olen saanut rohkeutta ilmaista omia mielipiteitäni ja toimia ryhmässä.”

Valmentautujien vastauksissa tulee esille työpajatoiminnan vaikutus elämänhallintaan ja tulevaisuuden suunnitelmien jäsentymiseen.

”Pajalla olo on avannut silmäni näkemään mitä elämää olen elänyt ja olen oppinut arvostamaan sitä mitä minulla on nyt.”

”Monipuoliset työt on antanut ideoita tulevaisuuden kannalta.”

”Selkeyttä opiskelusuunnitelmiin.”

”Aikaa ajatella ja suunnitella tulevaisuuden tavoitteitani ja itsetuntemustani.”

Osa valmentautujista saattaa avautua kertomaan pitkänkin tarinan omasta elämäntilanteestaan ja työpajatoiminnan merkityksestä monelta eri kantilta.

”Olen oppinut paljon itsestäni ja etenkin omista kyvyistäni ja jaksamisestani. Olen oppinut tulemaan toimeen kaikenlaisten ihmisten kanssa. Olen oppinut uusia taitoja. Olen saanut uusia ystäviä enkä ole syrjäytynyt välivuoteni aikana, mikä olisi todennäköisesti tapahtunut ilman pajatoimintaan osallistumista. Olen saanut tukea ja apua asioiden hoitamiseen ja etenkin kelan kohdalla se on ollut äärimmäisen tarpeellista. Olen myös huonoina päivinä saanut muilta pajalaisilta kannustusta, mikä on auttanut jaksamaan. Ohjaajat ovat olleet todella avuliaita ja kannustavia.”

”Työpaja on antanut minulle rohkeutta, luottamusta, yhteisöllisyyttä, rytmiä arkeen. Tukenut raittiutta. Parantanut sosiaalisia suhteita. Parantanut luottamusta elämään ja ongelmatilanteisiin. Olen saanut ratkaisukeskeistä ajattelua.”

Seuraavassa on koostettu **nuorten kuvauksia etsivästä nuorisotyöstä saamastaan avusta ja tuesta**. Vastauksissa näkyy etsivän työn merkitys muun muassa koulutukseen ja työelämään ohjautumisessa, arjen asioiden hallinnassa ja elämänhallinnassa.

”Olen saanut apua opiskelujen aloittamiseen ja päättämiseen, osaan hallita elämääni tasapainoisesti mm. raha-asioiden suhteen. Koen että olen kasvanut ihmisenä enemmän kun minua on ohjattu oikeaan suuntaan.”

”Ohjausta yleisessä arjenhallinnassa ja rytmin ylläpitämisessä. Lisäksi työskentely etsivän kanssa nosti opiskeluhalujani ja otin enemmän selville opiskelumahdollisuuksista.”

”Apua ja tukea opiskeluun ja työnhakuun liittyvissä asioissa. Myös itsetuntoni ja luotto ihmisiin on parantunut selvästi.”

”Olen saanut selkeyttä tulevaisuuden suunnitelmiini ja opiskeluihin. Apua on tullut myös työnhakuun.”

”Oma ensimmäinen asuntoni. Laskujen ja vuokran maksun hoitaminen. Eri-etuuksien hakeminen. Keskusteluapu.”

”Arjen asioiden hoitamiseen, työkokeilun aloittaminen, itsetunnon nostaminen.”

”Se kuunteli mua ja sitte mentiin yhdessä paikkoihin , joissa oli paljon ihmisiä ja mua ahisti. Se hommas mut nyt työkokeiluun ja opetti mulle sen reitin ja menon sinne ja tuli ekana päivänä mukaan koko päiväksi, ni mä pääsin alkuun siellä.”

”Arjen asioiden hoitaminen yhdessä, joiden hoitaminen yksin on tuntunut vaikealta. Etsivän kautta olen päässyt ammattiavun piiriin. Etsivä myös kuuntelee ja keskustellaan tarvittaessa.”

”Kun ei yhtään tiedä mitä alkaisi elämässään tehdä, olen saanut tukea tulevaisuuden miettimiseen, eikä minua ole jätetty yksin miettimisen kanssa.”

”Oli mukavaa, kun etsin mahdollista opiskelupaikkaa itseäni kiinnostavilta aloilta ja sain apua henkilöltä, joka tuntee paljon paremmin eri koulutukseen liittyvät sivustot ja seikat kuin minä ja kykeni antamaan realistista palautetta omista suunnitelmistani ja myös tarjoamaan uusia ideoita, miten edetä elämässä.”

”Rehellistä, rakkaudellista, sekä järjellistä että tunteellista ja tuomitsematonta. Ohjaaminen muun avun piiriin ollut erinomaista.”

”Lähinnä raha-asioiden hoitamisessa sekä muissa itsenäistymiseen liittyvissä asioissa.”

”Sain apua niihin asioihin joissa eniten tarvitsin, ihmissuhteet ja opiskelut!”

Nuorten kirjoituksissa tulee esille etsivän nuorisotyön laajuus. Työssä keskeistä on nuoren kuunteleminen, keskustelutuen antaminen, monenlaisissa käytännön asioissa auttaminen ja eteenpäin ohjaaminen. Jo yhden nuoren kanssa työskenteleminen voi sisältää monenlaisen avun ja tuen antamista.

”Avun olen saanut työpaikka/harjoittelu/kuntouttavaan työtoimintaan ja ajatusten, mielipiteiden sekä oman elämän asiat voi luottamuksella puhua. Minua on kuunneltu silloin kun on ollut jokin asia joka painaa mieltä tai vaivaa jokin asia... kuunneltu on ja puitu asiaa yhdessä!”

”Parasta apua mitä olisin voinut toivoa. Niin käytännön asioiden (rahajutut, Kela, lääkärikäynnit, hakemukset ja lomakkeet jne.) hoidossa, toimintakyvyn ylläpitämisessä kuin mielenterveydellisissä asioissa. Kaikista tärkeintä on ollut se, että etsivä on luonut minuun uskoa omista kyvyistäni ja vahvistanut itsetuntoani ja -luottamustani, mutta myös pitänyt puoliani ja kannatellut silloin, kun omat jalkani eivät ole kantaneet.”

”Kun oma elämä ei ollut mallillaan enkä halunnut hakea ammattiapua, nuorisotyöntekijän kautta sain tukea ja turvaa edetä eteenpäin ja sain ajallaan apua ongelmiini. Nuorisotyöntekijä oli matkassa mukana siihen asti kun asiat järjestyivät ja vaihdetaan kuulumisia edelleen, vaikka asiat ovat jo järjestyneet. Olen todella tyytyväinen että tälläistä on mahdollista saada!”

”Hänen avullaan olen saanut oman asunnon, ja halua toimia itsenäisesti oman elämän saralla. Olen nykyään aivan eri ihminen kuin pari vuotta sitten. Nykyään uskallan avata suuni ja sanoa asiani kun pitää. Ilman hänen apuaan olisin varmasti vajonnut vielä alemmas, mitä ennen olin. Voisin kuvata häntä pelastajanani.”

Asiakkaiden näkemyksiä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön kehittämistarpeista on tärkeää ottaa huomioon. Seuraavassa on esimerkkejä siitä, millaisia **kehittämisehdotuksia työpajoille** valmentautujat ovat maininneet Sovari-kyselyssä.

”Pajalla pitäisi olla kovempi kuri.”

”Puupajatoimintaa voisi vielä laajentaa ja ”syventää” esim, jonkinlainen tutkinto tai jotain.”

”Mielestäni emme ole ehkä saaneet välillä ilmaista itseämme/omia ideoitamme ja saada niitä kuuluviin.”

”Sain liian vähän suomen kielen opetusta.”

”Infon puute, pitäisi löytää jokin väylä, jolla sitä voitaisiin parantaa.”

”Itselläni ei ole henkilökohtaisesti huonoja kokemuksia. Työpajoihin pitäisi sijoittaa enempi rahaa että saataisiin hankittua laadukkaita materiaaleja, työkaluja, koneita tms esim. metalli ja puutöihin.”

”Työpajalla voitaisiin antaa enemmän aikaa pitkäkestoisimmille projekteille.”

”Jotkut ohjaajat eivät ole työssään tarpeeksi kannustavia ja eivät anna ohjeita riittävän selkeästi.”

”Vähän enemmän yksilöllistä keskustelua, tilanteen päivittämistä.”

Seuraavassa on esimerkkejä nuorten antamista **ehdotuksista etsivän nuorisotyön kehittämiseksi**.

”Suuntaa antavan juttelun sijaan oikeasti konkreettista asioiden edelle panemisen rohkaisua.”

”Haluaisin enemmän aikaa keskustella mieltäni painavista asioista.”

”Enemmän asioiden vatvomista, jossei heti uskalla kertoa kaikkea.”

”En löydä kommentoitavaa, sillä en voi sanoa, että jotain olisi jäänyt puuttumaan.”

”Syvemmin perehdytystä työ elämään /vaihtoehtoja tietoa eri aloista.”

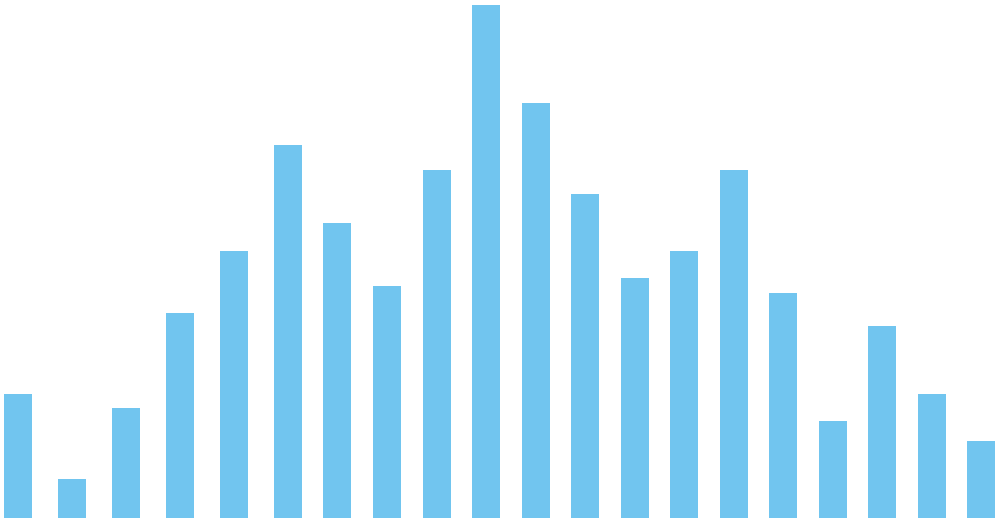

SOVARI VAIKUTTAMISTYÖN VÄLINEENÄ

Sovari tuottaa mittaria käyttäville työpajoille ja etsivän nuorisotyön yksiköille runsaasti tietoa, jota voidaan hyödyntää työpajan vaikuttamistyössä. Oppaskirjassa käsiteltyjen esimerkkiaineistojen pohjalta voidaan laatia vaikkapa oheisen esimerkin mukainen yhteenveto työpajatoiminnan sidosryhmille.

Valtakunnallisessa työpajojen vaikuttavuutta mittaavassa Sovari-kyselyssä saadut tulokset kuvaavat työpajatoiminnassa toteutettuja periaatteita ja vaikutuksia valmentautujiin työpajajakson aikana. Sovari-kyselyyn osallistui työpajaltamme X valmentautujaa. X valmentautujaa kieltäytyi vastaamasta kyselyyn.

Sovari-tuloksissa valmentautujat antavat työpajatoiminnan toteutukselle yleisarvosanan 4,2 asteikolla 1–5. Erityisesti työ- ja yksilövalmennus saavat hyvän arvosanan 4,4, joka kertoo yleisestä tyytyväisyydestä palvelun toteutukseen.

Sovarin tulosten mukaan työpajan työtehtävät tukevat hyvin uuden oppimista ja tuottavat onnistumisen kokemuksia. Tästä kertoo muun muassa se, että 89 % Sovari-kyselyyn vastanneista valmentautujista kokee saaneensa onnistumisen kokemuksia ja 80 % kokee oppineensa työtehtävissä uusia taitoja.

Työpajalla tuetaan osallisuuden toteutumista. Sovari-kyselyyn vastanneista valmentautujista 73 % on sitä mieltä, että työpajalla suunnitellaan yhdessä valmentautujien kanssa tulevaa toimintaa ja 72 % kokee voineensa vaikuttaa tehtäviensä valintaan.

Työpajatoiminnassa on tärkeää tukea valmentautujien ryhmään kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tunnetta: Sovarin mukaan 90 % valmentautujista arvioi, että työpajaryhmässä on hyvä yhteishenki. Valmennusta toteutetaan välittävässä, luottamuksellisessa ja kannustavassa hengessä. Valtaosa Sovariin vastanneista valmentautujista on kokenut näiden periaatteiden toteutuvan vähintään melko hyvin.

Sovari-mittari tuo esille valmentautujien kokemaa sosiaalista vahvistumista työpajajakson ajanjaksolla. Mittari osoittaa, että valmentautujat ovat kokeneet edistysaskelia yleensä useilla osa-alueilla samanaikaisesti. Myönteiset muutokset ovat liittyneet erityisesti arjen asioiden hoitamiseen, kuten päivärytmin hallintaan tai virastoasioiden tai talouden hoitamiseen.

Sosiaalinen vahvistuminen on ilmennyt useilla valmentautujilla opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistumisena, muun muassa työtehtävissä jaksamisessa, työelämän pelisääntöjen noudattamisessa ja opiskeluhalukkuudessa. Näitä muutoksia on kokenut suunnilleen puolet Sovariin vastanneista valmentautujista.

Sosiaalinen vahvistuminen on liittynyt useilla valmentautujilla sosiaalisten taitojen ja itsetunnon vahvistumiseen: yli puolet valmentautujista on tuntenut entistä vahvemmin osaavansa tehdä hyvin joitakin asioita, näkee entistä paremmin hyviä ominaisuuksiaan, on kokenut edistymistä taidoissaan toimia toisten ihmisten kanssa ja on saanut rohkeutta tuoda esille omia näkemyksiään.

Keskeisenä tähtäimenä työpajatoiminnassa on valmentautujien elämänhallinnan vahvistuminen. Sovari-tuloksissa puolet valmentautujista arvioi saaneensa uskoa omien tavoitteiden saavuttamiseen, arvioi tulevaisuudensuunnitelmiensa selkeytyneen ja kokee voivansa vaikuttaa entistä paremmin oman elämänsä kulkuun.

Sovari-kyselyyn vastanneista työpajojen valmentautujista valtaosa (96 %) on kokenut sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä sosiaalisen vahvistumisen osa-alueella. Selvän muutoksen parempaan ainakin yhdessä asiassa on havainnut 62 prosenttia valmentautujista.

Oheinen kuvio Sovari-tuloksista kiteyttää työpajatoiminnan vaikutuksia valmentautujien elämäntilanteessa.

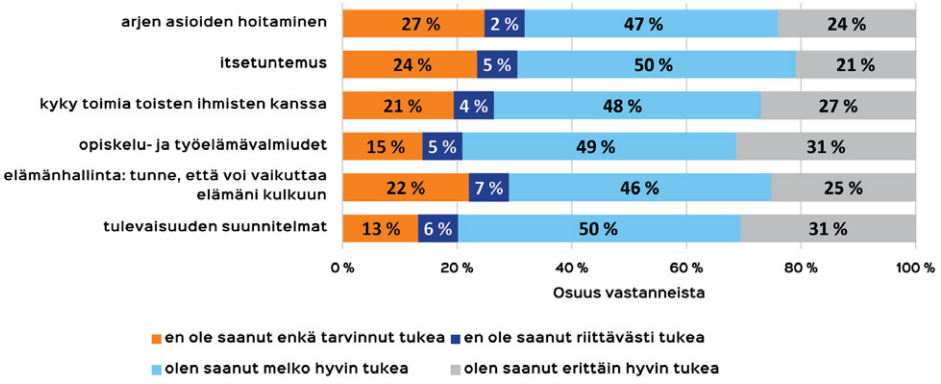

Valmentautujat kuvaavat muun muassa seuraavin sanoin, mitä hyvää työpajajakso on antanut heille:
”Tunnen olevani parempi ihminen ja huomannut osaavani erilaisia työtehtäviä.”
”Rytmittänyt arkea ja helpottanut sosiaalisten tilanteiden pelkoa.”
”Varmuutta aloittaa uutta ja itseluottamista sekä kykyä toimia muiden kanssa.”

Työpajatoiminnan kehittämiskohtina jatkossa näemme esimerkiksi valmentautujien osallisuuden sekä henkilökohtaisen valmennuksen vahvistamisen.

Työpajatoiminnan Sovari-mittari 2015, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY).

Ryhmäkohtaisissa ja pienten organisaatioiden tuloksissa, joissa vastaajamäärä on noin kymmenen tai pienempi, Sovari tuottaa prosenttilukujen sijasta lukumäärätietoa vastausjakaumista. Tältä pohjalta myös tulokset esitetään lukumääräisinä, esimerkiksi ”Kuusi valmentautujaa kymmenestä arvioi...”.

Sovari-mittarin tulosten esittämisessä käytetään seuraavia lähdetietoja:

Työpajatoiminnan Sovari-mittari [vuosiluku], Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) tai
Etsivän nuorisotyön Sovari-mittari [vuosiluku], Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY)

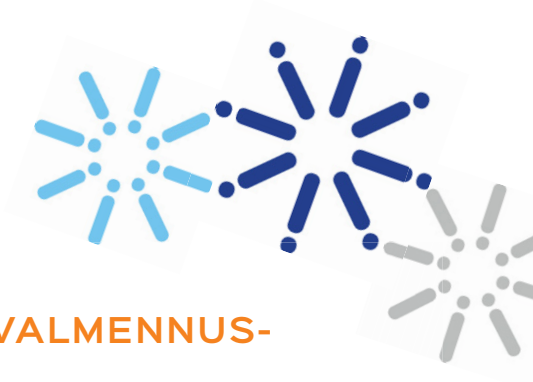

SOVARIN HYÖDYNTÄMINEN VALMENNUSKESKUSTELUISSA

Sovari-nettikyselyn teemoja ja kysymyksiä voidaan soveltaa työpajoilla henkilökohtaisten valmennus- ja arviointikeskusteluiden pohjana. Myös etsivässä nuorisotyössä Sovarissa käsiteltäviä teemoja voidaan käydä läpi kunkin nuoren kanssa keskustellen. Näin Sovaria voidaan hyödyntää myös asiakaskohtaisella tasolla valmennus- ja ohjaustyössä. Sovari-nettikysely ei tuota työpajan valmentautujista ja etsivän nuorisotyön nuorista henkilökohtaista tietoa, vain organisaatiokohtaiset yhteenvedot.

Työpajatoiminnassa valmennuskeskustelut voivat edetä Sovarin pohjalta seuraavasti:

1. Työpajajakson alkuvaiheessa Sovari-kysymysten avulla voidaan jäsentää, millaisessa elämäntilanteessa asiakas on ja millaisia ovat hänen tuen tarpeensa. Sovarin teemojen ja kysymysten kautta voidaan määritellä henkilökohtaisia valmennuksen tavoitteita sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla.
2. Valmennuksen edetessä valmentajat ja valmentautuja voivat käydä läpi väliarviointeja samojen teemojen ja kysymysten pohjalta. Voidaan arvioida, kokeeko valmentautuja saavansa työpajalta tukea ja apua toivomiinsa asioihin ja kokeeko hän edistymistä tavoitteissaan. Voidaan myös määritellä uusia tavoitteita työpajajaksolle.
3. Työpajajakson päättyessä valmentajat keskustelevat valmentautujan kanssa siitä, millaisia kokemuksia valmentautuja on saanut työpajajakson aikana ja millaisena hän näkee elämäntilanteensa valmen-

nuksen tavoitteiden osalta. Valmentautuja voi määritellä, missä Sovarin teemoissa ja kysymyksissä hän on kokenut edistysaskelia tai kehitystä huonompaan suuntaan.

Työntekijän ja asiakkaan välillä käydyt valmennuskeskustelut Sovarin teemoista tukevat myös Sovari-nettikyselyn toteuttamista ja tiedonhankintaa. Keskusteluiden avulla nuori voi palauttaa mieleensä ja jäsentää saavuttamiaan edistysaskelia sekä tarpeitaan, joihin hän toivoisi saavansa enemmän tukea. Näin hänen on helpompi vastata Sovari-kysymyksiin. Keskustelun tarkoituksena ei kuitenkaan ole ohjata Sovari-kyselyyn vastaamista.

Valmennuskeskusteluiden kautta voidaan vahvistaa valmentautujien osallisuutta ja vastuunottoa oman työpajajaksonsa tavoitteiden jäsentämisessä ja tunnistamisessa. Näin valmennuksesta tulee valmentautujallekin näkyvä ja tiedostettu osa työpajatoimintaa. Valmennus nähdään prosessina, jossa edetään yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sovari-mittari tuo esille sen, miksi valmennus on keskeinen asia työpajatoiminnassa.

Työpajajakso voi merkitä käännekohtaa valmentautujan elämänpolulla. Näin eräs valmentautuja kuvaa kokemuksiaan työpajalla Sovari-kyselyssä: ”Olen tullut onnellisemmaksi enkä näe maailmaa niin synkkänä ja pahana, haluan vihdoinkin taistella tieni ylös.”

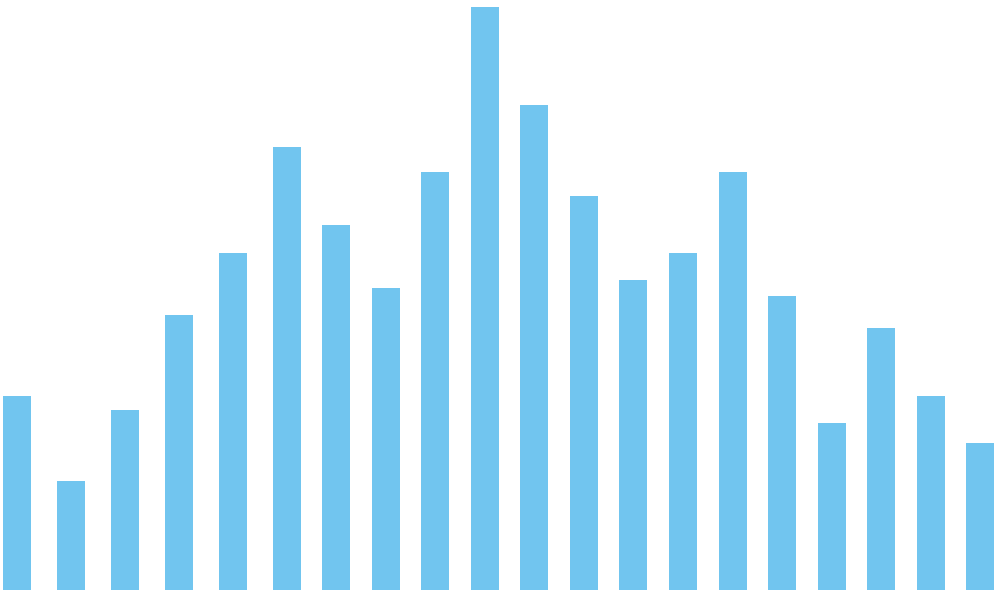

VALMENNUKSESSA VOIDAAN KÄYTTÄÄ SOVARIN TEEMOJA JA KYSYMYKSIÄ SEURAAVASSA MUODOSSA:

Alkuarviointi: Arvioi, missä määrin seuraavat väittämät pitivät paikkansa silloin, kun tulit työpajajaksolle.
Väliarviointi ja loppuarviointi: Arvioi, missä määrin seuraavat väittämät pitävät paikkansa nykyisin.

Arviointiasteikko:
5) Täysin samaa mieltä, 4) melko samaa mieltä, 3) en samaa enkä eri mieltä, 2) melko eri mieltä ja 1) täysin eri mieltä.

Arjen asioiden hoitaminen:
Hoidan omatoimisesti arjen asiat.
Osaan hoitaa virastoasioita (TE-toimisto, KELA, ym.).
Pidän raha-asiani tasapainossa.
Hoidan hyvin kotityöt (siivous, pyykinpesu).
Herään aamuisin ajoissa työpajalle.

Itsetunto ja itseluottamus:
Näen itsessäni hyviä ominaisuuksia.
Osaan tehdä monia asioita hyvin.
Siedän epäonnistumista.

Sosiaaliset taidot ja luottamus toisiin ihmisiin:
Pystyn tekemään yhteistyötä erilaisten ihmisten kanssa.
Uskallan kertoa omia mielipiteitäni.
Minulla on läheisiä, joihin pystyn luottamaan.
Pyydän apua silloin kun sitä tarvitsen.

Opiskelu- ja työelämävalmiudet:
Haluan päästä opiskelemaan.
Tiedän, millaisia vaihtoehtoja minulla on opiskeluun liittyen.
Jaksan hoitaa hyvin työtehtäviä.
Minulla on riittävästi työnhakuun liittyvää osaamista.
Noudatan hyvin työelämän pelisääntöjä (työajat, käytöstavat, siisteys).
Olen kiinnostunut oppimaan uusia tehtäviä.

Elämänhallinta ja tulevaisuusorientaatio:
Tunnen, että voin vaikuttaa elämäni kulkuun.
Luotan siihen, että selviän ongelmatilanteista.
Minulla on suunnitelmia liittyen siihen, mitä voin tehdä työpajajakson jälkeen.
Olen tyytyväinen elämääni.
Uskon, että voin saavuttaa tavoitteitani.

Valmennuskeskusteluiden tukena voidaan käyttää lomakemuotoista dokumentointi-pohjaa. Lomake voidaan laatia esimerkiksi Excel-taulukkomuotoon, Word-dokument-tiin tai työpajan käytössä olevaan dokumentointiohjelmaan.

LÄHDELUETTELO

Bamming, Ruth (2015) *Etsivä nuorisotyö 2014. Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselyn tulokset*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Bamming, Ruth & Sundvall, Santtu (2015) *Työpajatoiminta 2014. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Cremer, Roel (2012) *Selfefficacy Displayded in the Capacity to Self-regulate Learning*. University of Groningen. Presentation in Amsterdam 9.11.2012.

Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi & Nivala, Elina (2012) Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Johdanto teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 57, 2012. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Honkinen, Päivi-Leena (2009) *Nuorten koherenssin tunne: mittaaminen, ennustavat tekijät, seuraukset*. Turun yliopisto, Kansanterveystieteen osasto. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, Scripta Lingua Fennica Edita, Turku.

Huumonen, Soile (toim.) (2014) *Työ- ja yksilövalmennus työpajalla*. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Hämäläinen, Tuija & Palo, Susanna (2014) *Työpajapedagogiikka. Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla*. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Juhila, K (2006) *Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat*. Tampere: Vastapaino.

Juvonen, Tarja (2016) *"Se olis sit jonkun toisen elämää" – nuorten toimijuuden rakentuminen etsivässä työssä*. Väitöskirjaan perustuva esitelmä. Valtakunnalliset työpajapäivät 2016, Lappeenranta 28.4.2016.

Keltikangas-Järvinen, Liisa (2008) *Temperamentti, stressi ja elämänhallinta*. Helsinki, WSOY

Keltikangas-Järvinen, Liisa (1994). *Hyvä itsetunto*. Porvoo: Werner-Söderstöm.

Lehtonen, Olli & Kallunki, Waldemar (2013) Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre. *Janus* 2/2013, vol 21, 128-143.

Kuure, Tapio (2014) Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Teoksessa *Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia*. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, 5-67.

Nuorisolaki 2006/72. http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072 (viitattu 12.8.2016)

OKM (2016). http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuorisotyo/ (viitattu 17.5.2016)

Partanen, Anne (2011) *"Kyllä minä tästä selviän." Aikuisopiskelijat koulutustarinansa kertojina ja koulutuksellisen minäpystyvyytensä rakentajina*. Kasvatustieteen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.

Puuronen, Anne (2014) *Etsivän katse. Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä*. Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 70, 2014. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Siitonen, Juha (1999). *Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua*. Opettajankoulutuslaitos, Oulun yliopisto.

THL (2016). https://www.thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta (viitattu 12.8.2016)

Tulikorpi, Laura (2007) *Matkalla kohti parempaa kouluvuotta. Toimintatutkimus Hyvä Minä –projektin vaikutuksesta 9.-luokkalaisten koulunkäyntiin*. Kasvatustieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto.

LIITTEET

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyt

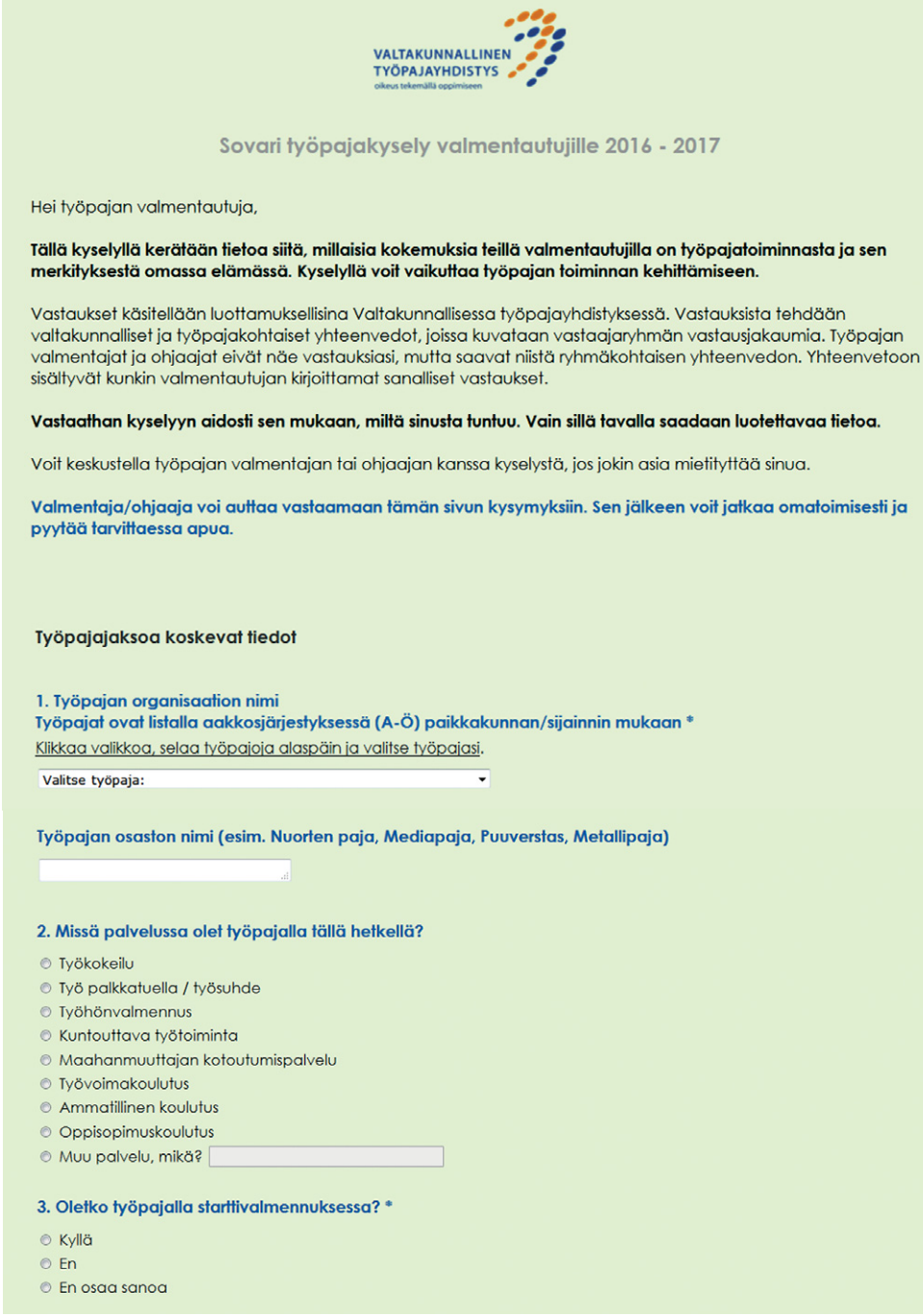

VALTAKUNNALLINEN TYÖPAJAYHDISTYS
oikeus tekemällä oppimiseen

Sovari työpajakysely valmentautujille 2016 - 2017

Hei työpajan valmentautuja,

Tällä kyselyllä kerätään tietoa siitä, millaisia kokemuksia teillä valmentautujilla on työpajatoiminnasta ja sen merkityksestä omassa elämässä. Kyselyllä voit vaikuttaa työpajan toiminnan kehittämiseen.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisina Valtakunnallisessa työpajayhdistyksessä. Vastauksista tehdään valtakunnalliset ja työpajakohtaiset yhteenvedot, joissa kuvataan vastaajaryhmän vastausjakaumia. Työpajan valmentajat ja ohjaajat eivät näe vastauksiasi, mutta saavat niistä ryhmäkohtaisen yhteenvedon. Yhteenvetoon sisältyvät kunkin valmentautujan kirjoittamat sanalliset vastaukset.

Vastaathan kyselyyn aidosti sen mukaan, miltä sinusta tuntuu. Vain sillä tavalla saadaan luotettavaa tietoa.

Voit keskustella työpajan valmentajan tai ohjaajan kanssa kyselystä, jos jokin asia mietityttää sinua.

Valmentaja/ohjaaja voi auttaa vastaamaan tämän sivun kysymyksiin. Sen jälkeen voit jatkaa omatoimisesti ja pyytää tarvittaessa apua.

Työpajajaksoa koskevat tiedot

1. Työpajan organisaation nimi
Työpajat ovat listalla aakkosjärjestyksessä (A-Ö) paikkakunnan/sijainnin mukaan *
Klikkaa valikkoa, selaa työpajoja alaspäin ja valitse työpajasi.
Valitse työpaja:

Työpajan osaston nimi (esim. Nuorten paja, Mediapaja, Puuverstas, Metallipaja)

2. Missä palvelussa olet työpajalla tällä hetkellä?
- Työkokeilu
- Työ palkkatuella / työsuhde
- Työhönvalmennus
- Kuntouttava työtoiminta
- Maahanmuuttajan kotoutumispalvelu
- Työvoimakoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Oppisopimuskoulutus
- Muu palvelu, mikä?

3. Oletko työpajalla starttivalmennuksessa? *
- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

4. Onko tämä ollut ensimmäinen työpajajaksosi?

- ○ Kyllä
- ○ Ei, olen ollut työpajalla edellisen kerran vuonna

5. Kuinka kauan nykyinen työpajajaksosi on kestänyt? *

- ○ Alle kuukauden
- ○ 1-3 kuukautta
- ○ 4-6 kuukautta
- ○ 7-9 kuukautta
- ○ 10-12 kuukautta
- ○ Yli vuoden

6. Kuinka monta kertaa viikossa käyt työpajalla?

- ○ Kerran
- ○ 2 kertaa
- ○ 3 kertaa
- ○ 4 kertaa
- ○ 5 kertaa viikossa

7. KYSELYN VALINTA: *

- ◉ Työpajatoiminnan ja sen vaikutusten arviointi
- ○ Työpajan vaikutusten arviointi (lyhennetty kysely, ei sisällä työpajatoiminnan arviointia)

Seuraava -->

(Sivu 1 / 5)

Kokemukset työpajatoiminnasta

Seuraavilla kysymyksillä haetaan tietoa siitä, mikä työpajatoiminnassa on toimivaa ja miten työpajatoimintaa tulisi kehittää valmentautujien näkökulmasta.

8. Arvioi työtehtäviäsi ja mahdollisuuksiasi vaikuttaa työpajalla.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Tehtävät:					
Olen saanut tehtävissäni onnistumisen kokemuksia	○	○	○	○	○
Olen oppinut uusia taitoja	○	○	○	○	○
Olen saanut kokeilla riittävän monipuolisesti erilaisia töitä	○	○	○	○	○
Mahdollisuudet vaikuttaa:					
Olen voinut vaikuttaa tehtävieni valintaan	○	○	○	○	○
Olemme suunnitelleet yhdessä toimintaa	○	○	○	○	○
Olen ollut halukas osallistumaan työpajatoimintaan	○	○	○	○	○

9. Arvioi työpajaryhmääsi

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Ryhmässämme on ollut hyvä yhteishenki	○	○	○	○	○
Olen kokenut itseni tärkeäksi työpajaryhmässä	○	○	○	○	○
Valmentaja on tukenut ristiriitojen selvittämistä	○	○	○	○	○
Olen saanut vertaistukea ryhmältä	○	○	○	○	○

10. Arvioi työpajalla saamaasi valmennusta

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Työvalmennus/ohjaus työpajalla:					
Olen saanut riittävästi ohjausta tehtävissäni	○	○	○	○	○
Olen saanut kannustavaa palautetta tehtävistäni	○	○	○	○	○
Työvalmentaja/ohjaaja on huomioinut tasapuolisesti meitä valmentautujia	○	○	○	○	○
Koen, että työvalmentaja/ohjaaja on hyväksynyt minut sellaisena kuin olen	○	○	○	○	○
Yksilövalmennus ja henkilökohtainen tuki työpajalla:					
Luotan työpajan valmentajiin/ohjaajiin	○	○	○	○	○
Olen saanut tarvitessani ohjausta omien käytännön asioideni järjestämiseen	○	○	○	○	○
Olen saanut halutessani tukea mieltäni painaviin asioihin	○	○	○	○	○
Olen saanut tukea jatkosuunnitelmiin	○	○	○	○	○

<-- Edellinen | Seuraava -->

(Sivu 2 / 5)

Elämäntilanteessa tapahtuneita muutoksia

Seuraavilla kysymyksillä haetaan tietoa siitä, millaisia vaikutuksia työpajatoiminnalla on valmentautujien elämässä. Vastaa kysymyksiin rauhassa miettien.

11. Arvioi, ovatko seuraavat asiat muuttuneet kohdallasi työpajajakson aikana.

a) Arjen asioiden hoitaminen

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Virastoasioiden hoitaminen (esim. Kela, TE-toimisto)	○	○	○	○	○
Raha-asioiden hoitaminen	○	○	○	○	○
Kotitöiden hoitaminen (esim. pyykki, siivous)	○	○	○	○	○
Omatoimisuus arjen asioiden hoitamisessa	○	○	○	○	○
Päivärytmin säännöllisyys (esim. herääminen aamulla)	○	○	○	○	○

b) Itsetuntemus

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Kyky nähdä itsessäni hyviä ominaisuuksia	○	○	○	○	○
Koen, että osaan tehdä hyvin joitakin asioita	○	○	○	○	○
Kyky sietää epäonnistumista	○	○	○	○	○

c) Suhteet toisiin ihmisiin

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Luottamus toisiin ihmisiin	○	○	○	○	○
Rohkeus pyytää apua	○	○	○	○	○
Rohkeus tuoda esille omia mielipiteitä	○	○	○	○	○
Kyky toimia toisten ihmisten kanssa	○	○	○	○	○

d) Opiskelu- ja työelämävalmiudet

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Opiskelu:					
Opiskeluun liittyvien vaihtoehtojen selkeys	○	○	○	○	○
Halu opiskella	○	○	○	○	○
Työelämä:					
Jaksaminen työtehtävissä	○	○	○	○	○
Työelämän pelisääntöjen noudattaminen (esim. työajat)	○	○	○	○	○
Työnhakuun liittyvä osaaminen	○	○	○	○	○

e) Elämänhallinta ja tavoitteet

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Elämänhallinta:					
Tunne, että voin vaikuttaa elämäni kulkuun	○	○	○	○	○
Luottamus siihen, että selviän ongelmatilanteista	○	○	○	○	○
Tavoitteet:					
Suunnitelmien selkeys, mitä voin tehdä työpajajakson jälkeen	○	○	○	○	○
Usko omien tavoitteiden saavuttamiseen	○	○	○	○	○
Tyytyväisyys omaan elämääni	○	○	○	○	○

<-- Edellinen Seuraava -->

12. Arvioi, koetko saaneesi tukea seuraaviin asioihin työpajatoiminnasta.

	en ole saanut enkä tarvinnut tukea	en ole saanut riittävästi tukea	olen saanut melko hyvin tukea	olen saanut erittäin hyvin tukea
Arjen asioiden hoitaminen	○	○	○	○
Itsetuntemus	○	○	○	○
Kyky toimia toisten ihmisten kanssa	○	○	○	○
Opiskelu- ja työelämävalmiudet	○	○	○	○
Elämänhallinta: tunne, että voin vaikuttaa elämäni kulkuun	○	○	○	○
Tulevaisuuden suunnitelmat	○	○	○	○

13. Kerro omin sanoin, mitä hyvää työpajajakso on antanut sinulle.

14. Kerro omin sanoin, mitä huonoja kokemuksia työpajajaksoon on mahdollisesti liittynyt ja miten työpajan toimintaa voitaisiin parantaa.

15. Suosittelisitko työpajatoimintaa työttömänä olevalle kaverille?

- ○ Kyllä
- ○ En

<-- Edellinen | Seuraava -->

(Sivu 4 / 5)

Vastaajan taustatietoja

Tässä kyselyn viimeisessä osiossa haetaan tietoa valmentautujien elämäntilanteesta tällä hetkellä. Näiden tietojen avulla voidaan tarkastella työpajatoimintaa esimerkiksi eri-ikäisten tai erilaisen koulutuksen saaneiden näkökulmasta.

16. Sukupuoli

- ○ Mies
- ○ Nainen
- ○ Muu / en halua määritellä

17. Minkä ikäinen olet?

- ○ Alle 18-vuotias
- ○ 18-19 -vuotias
- ○ 20-24 -vuotias
- ○ 25-29 -vuotias
- ○ 30-39 -vuotias
- ○ 40-49 -vuotias
- ○ Yli 49 -vuotias

18. Mikä koulutus sinulla on? (Voit valita yhden tai useita vaihtoehtoja)

- ☐ Peruskoulu kesken
- ☐ Peruskoulu suoritettu
- ☐ Ammatillinen koulutus, lukio tai muu koulutus keskeytynyt
- ☐ Käyn/jatkan ammatillista koulutusta, lukiota tai muuta koulutusta
- ☐ Ammatillinen koulutus suoritettu
- ☐ Lukio suoritettu
- ☐ Ammattikorkeakoulu tai yliopisto-opinnot suoritettu
- ☐ Muu koulutus, mikä?

Palautetta kyselyn toteutuksesta

19. Miltä kyselyyn vastaaminen tuntui?

	😐	😐	😐	
Vaikealta	○	○	○	Helpolta
Epämiellyttävältä	○	○	○	Mukavalta

Halutessasi voit keskustella valmentajan/ohjaajan kanssa kyselyn herättämistä ajatuksista.

Tutkimuslupa

Voit halutessasi antaa luvan vastaustesi arkistoimiseen tutkimuskäyttöön. Aineistoa voidaan luovuttaa tutkimukseen vain opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla. Tutkimusjulkaisuissa tiedot esitetään sellaisessa muodossa, josta vastaajaa ei voida välittömästi tunnistaa.

Annan luvan vastausteni tutkimuskäyttöön:

- ○ Kyllä
- ○ En

<-- Edellinen | Lähetä

Vastaamisen lopuksi paina Lähetä-painiketta.

(Sivu 5 / 5)

Oranssilla viivalla merkityt kysymykset sisältyvät Sovari-peruskyselyyn, eivät lyhennettyyn Sovari-kyselyyn

VALTAKUNNALLINEN TYÖPAJAYHDISTYS
oikeus tekemällä oppimiseen

Sovari etsivän nuorisotyön kysely nuorille 2016 - 2017

Hei sinä nuori,

Tällä kyselyllä kerätään tietoa siitä, millaisia kokemuksia teillä nuorilla on etsivästä nuorisotyöstä ja miten se on auttanut elämässä eteenpäin. Kyselyllä voit vaikuttaa etsivän nuorisotyön kehittämiseen.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisina Valtakunnallisessa työpajayhdistyksessä. Vastauksista tehdään valtakunnallisia ja alueellisia yhteenvetoja, joista ei käy ilmi yhden nuoren antamat vastaukset. Etsivät nuorisotyöntekijät eivät näe vastauksiasi, mutta saavat niistä ryhmäkohtaisen yhteenvedon. Yhteenvetoon sisältyvät myös kunkin nuoren kirjoittamat sanalliset vastaukset.

Vastaathan kyselyyn aidosti sen mukaan, miltä sinusta tuntuu. Vain sillä tavalla saadaan luotettavaa tietoa.

Voit keskustella etsivän nuorisotyöntekijän kanssa kyselystä, jos jokin asia jää mietityttämään sinua.

Etsivän nuorisotyön palveluiden käyttäminen

1. Missä kunnassa olet ollut etsivän nuorisotyön asiakkaana?

Klikkaa valikkoa, selaile listaa alaspäin ja valitse kunta (Listalla ovat kaikki kunnat aakkosjärjestyksessä A-Ö):

Valitse kunta:

Jos et löytänyt kunnan nimeä listalta, voit kirjoittaa sen tähän.

Kunta:

2. Kuinka pitkä aika on kulunut siitä, kun olit ensimmäisen kerran yhteydessä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa? *

- Alle 3 kuukautta
- Noin puoli vuotta
- Noin vuosi
- Noin 2 vuotta
- Noin 3 vuotta tai enemmän

3. Kuinka usein olet ollut yhteyksissä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa viimeisten kolmen kuukauden aikana?

- En juuri lainkaan
- Harvoin (noin kerran kuukaudessa)
- Satunnaisesti (muutaman kerran kuukaudessa)
- Aktiivisesti (viikoittain tai useita kertoja kuukaudessa)

Seuraava -->

(Sivu 1 / 4)

Kokemukset etsivän nuorisotyöntekijän toiminnasta

Seuraavilla kysymyksillä haeaan tietoa siitä, mikä etsivässä nuorisotyössä on toimivaa ja miten sitä tulisi kehittää nuorten näkökulmasta.

4. Arvioi etsivän nuorisotyöntekijän toimintaa omien kokemustesi pohjalta.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yhteyden saaminen:					
Etsivä ottaa minuun yhteyttä riittävän usein	○	○	○	○	○
Saan hyvin yhteyden etsivään	○	○	○	○	○
Etsivällä on riittävästi aikaa keskustella kanssani	○	○	○	○	○
Luottamus:					
Etsivä on kiinnostunut siitä, miten minulla menee	○	○	○	○	○
Voin luottavaisesti kertoa etsivälle asioistani	○	○	○	○	○
Etsivä ottaa huomioon toiveeni	○	○	○	○	○
Avun ja tuen saanti:					
Otan mielelläni etsivältä vastaan apua ja tukea	○	○	○	○	○
Etsivä kannustaa omatoimisuuteen	○	○	○	○	○
Etsivä on tuonut esille vaihtoehtoja, miten voin edetä elämässäni	○	○	○	○	○
Etsivän tuella olen löytänyt minulle sopivan polun eteenpäin	○	○	○	○	○
Olen tyytyväinen etsivältä saamaani tukeen	○	○	○	○	○

5. Missä asioissa olet saanut ohjausta tai tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä? (Voit valita yhden tai useita vaihtoehtoja)

- ☐ Keskustelutuki mieltä painavissa asioissa
- ☐ Muihin palveluihin pääseminen (esim. terveys- tai päihdepalvelut)
- ☐ Muissa palveluissa asiointi (esim. lomakkeet ja asiakaskäynnit Kelassa, TE-toimistossa)
- ☐ Raha-asiat
- ☐ Harrastukset
- ☐ Kaverisuhteet
- ☐ Päihteidenkäytön hallinta
- ☐ Asuminen
- ☐ Opiskelumahdollisuudet
- ☐ Työnhaku
- ☐ Muut asiat, millaiset? _____
- ☐ En koe saaneeni ohjausta tai tukea missään asiassa

<-- Edellinen | Seuraava -->

(Sivu 2 / 4)

Elämäntilanteessa tapahtuneita muutoksia

Seuraavilla kysymyksillä haetaan tietoa siitä, millaisia vaikutuksia etsivien nuorisotyöntekijöiden antamalla tuella ja avulla on nuorten elämässä. Vastaa kysymyksiin rauhassa miettien.

6. Arvioi, ovatko seuraavat asiat 5 osa-alueella muuttuneet kohdallasi etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

a) Arjen asioiden hoitaminen

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Virastoasioiden hoitaminen (esim. Kela, TE-toimisto)	○	○	○	○	○
Raha-asioiden hoitaminen	○	○	○	○	○
Kotitöiden hoitaminen (esim. pyykki, siivous)	○	○	○	○	○
Omatoimisuus arjen asioiden hoitamisessa	○	○	○	○	○
Päivärytmin säännöllisyys (esim. herääminen aamulla)	○	○	○	○	○

b) Itsetuntemus

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Kyky nähdä itsessäni hyviä ominaisuuksia	○	○	○	○	○
Koen, että osaan tehdä hyvin joitakin asioita	○	○	○	○	○
Kyky sietää epäonnistumista	○	○	○	○	○

c) Suhteet toisiin ihmisiin

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Luottamus toisiin ihmisiin	○	○	○	○	○
Rohkeus pyytää apua	○	○	○	○	○
Rohkeus tuoda esille omia mielipiteitä	○	○	○	○	○
Kyky toimia toisten ihmisten kanssa	○	○	○	○	○

d) Opiskelu- ja työelämävalmiudet

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Opiskelu:					
Opiskeluun liittyvien vaihtoehtojen selkeys	○	○	○	○	○
Halu opiskella	○	○	○	○	○
Työelämä:					
Halu päästä töihin	○	○	○	○	○
Työelämän pelisääntöjen tuntemus	○	○	○	○	○
Työnhakuun liittyvä osaaminen	○	○	○	○	○

e) Elämänhallinta ja tavoitteet

	Huonontunut selvästi	Huonontunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Parantunut jonkin verran	Parantunut selvästi
Elämänhallinta:					
Tunne, että voin vaikuttaa elämäni kulkuun	○	○	○	○	○
Luottamus siihen, että selviän ongelmatilanteista	○	○	○	○	○
Tavoitteet:					
Suunnitelmien selkeys elämässä eteenpäin	○	○	○	○	○
Usko omien tavoitteiden saavuttamiseen	○	○	○	○	○
Tyytyväisyys omaan elämääni	○	○	○	○	○

7. Merkitse ne asiat, joihin etsivä nuorisotyöntekijä on vaikuttanut myönteisesti elämäntilanteessasi:

- ☐ Arjen asioiden hoitaminen
- ☐ Itsetuntemus
- ☐ Kyky toimia toisten ihmisten kanssa
- ☐ Opiskelu- ja työelämävalmiudet
- ☐ Elämänhallinta: tunne, että voin vaikuttaa elämäni kulkuun
- ☐ Tulevaisuuden suunnitelmat
- ☐ En ole kokenut myönteistä vaikutusta missään edellä mainitussa asiassa

8. Kerro omin sanoin, millaista apua ja tukea olet saanut etsivältä nuorisotyöntekijältä.

9. Kerro omin sanoin, missä asioissa ja millä tavoin haluaisit saada enemmän ohjausta tai tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä.

10. Suosittelisitko etsivää nuorisotyötä muille nuorille?

- ○ Kyllä
- ○ En

<-- Edellinen | Seuraava -->

(Sivu 3 / 4)

Vastaajan taustatietoja

Olet edennyt kyselyn viimeiselle sivulle. Seuraavien tietojen avulla kyselyn tuloksia voidaan tarkastella ryhmittäin, esimerkiksi iän tai koulutuksen mukaan.

11. Sukupuoli

- ○ Mies
- ○ Nainen
- ○ Muu / en halua määritellä

12. Minkä ikäinen olet?

- ○ Alle 18-vuotias
- ○ 18-19 -vuotias
- ○ 20-24 -vuotias
- ○ 25-29 -vuotias
- ○ Yli 29-vuotias

13. Millainen on elämäntilanteesi?

- ○ Työssäkäyvä
- ○ Työpajatoiminnassa
- ○ Työtön
- ○ Opiskelija
- ○ Sairausloma
- ○ Muu, mikä? _____

14. Mikä koulutus sinulla on? (Voit valita yhden tai useita vaihtoehtoja)

- ☐ Peruskoulu kesken
- ☐ Peruskoulu suoritettu
- ☐ Ammatillinen koulutus, lukio tai muu koulutus keskeytynyt
- ☐ Käyn/jatkan ammatillista koulutusta, lukiota tai muuta koulutusta
- ☐ Ammatillinen koulutus suoritettu
- ☐ Lukio suoritettu
- ☐ Ammattikorkeakoulu tai yliopisto-opinnot suoritettu
- ☐ Muu koulutus, mikä? _____

Kokemukset kyselyyn vastaamisesta

15. Miltä kyselyyn vastaaminen tuntui?

Vaikealta	○	○	○	Helpolta
Epämiellyttävältä	○	○	○	Mukavalta

Halutessasi voit keskustella etsivän nuorisotyöntekijän kanssa kyselyn herättämistä ajatuksista.

<-- Edellinen | Lähetä

Vastaamisen lopuksi paina Lähetä-painiketta.

(Sivu 4 / 4)

SOVARI on Valtakunnallisen työpajayhdistyksen (TPY) kehittämä vaikuttavuusmittari työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Sovari tuottaa tietoa ja tunnuslukuja työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toimivuudesta ja sosiaalisesti vahvistavista vaikutuksista asiakkaiden kokemusten pohjalta. Sovari mahdollistaa valtakunnallisesti yhdenmukaisen ja vertailtavan tiedonsaannin. Tunnuslukujen rinnalle Sovari kokoaa valmentautujien omin sanoin kuvaamia kokemuksia työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikutuksista. TPY on saanut vaikuttavuustiedon mittarin kehittämistyöhön opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää hankerahoitusta vuosina 2012–2016.

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry on työpaja-ammattilaisten perustama järjestö, joka vahvistaa toiminnallaan sekä työpajojen toimintaedellytyksiä että työpajoilla työskentelevien ammattitaitoa. TPY on yksi opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämistä nuorisotyön palvelu- ja kehittämiskeskuksista. Järjestön jäseninä on noin 240 työpajakentän ja sosiaalisen työllistämisen organisaatiota. Yhdistyksen perusrahoituksesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikkö.

www.tpy.fi

VALTAKUNNALLINEN
TYÖPAJAYHDISTYS
oikeus tekemällä oppimiseen

ISBN 978-952-68288-6-2 (rengaskirja)
ISBN 978-952-68288-7-9 (PDF)